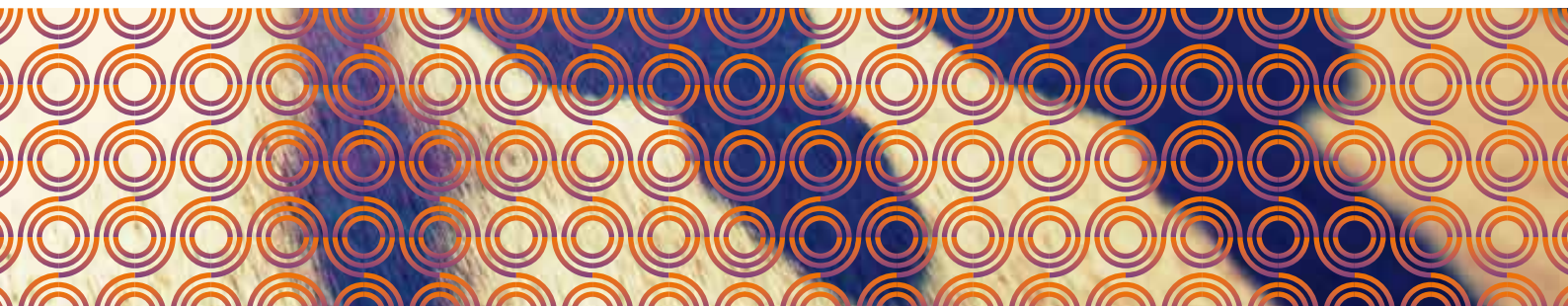

Wat beweegt er...

AGENDA
SOCIAAL

013

Tilburg, maart 2020

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding Agenda Sociaal 013	5
Inleiding PACT-aanpak	7
Kaart van het Gebied	8-9
De Noordmannen	10
Frits	12
Dubbel Duurzaam in de Kruidenbuurt	14
Beweging op z'n Tilburgs	16
Sportpark Reeshof	22
Maatschappelijk verantwoord incasseren met JonkersCeelen	24
Community School	26
Schiphollaan Huis van de Wijk	28
Food	30
Uitgelicht:	
<i>De verwevenheid van ruimtelijke en sociale ontwikkeling</i>	36
Challenge Nieuw Werk	
Elk kind een goede start en toekomst	38
Kansrijke Start Pilot Groenewoud	40
42	
Uitgelicht:	
<i>Zo doen we dat! Ruimte voor nieuwe manieren van werken</i>	44
Prospects@Work	
Het Ambachtshuis Brabant	48
Doe Mee in Tilburg	50
Project Tilburg Veilig naar school	50
Groot Onderhoud	51
Thomas van Aquinostraat	51
Goed werk	52
Verdien je ticket	54
Dementievriendelijk Reeshof	54
Ladybird Skatepark	57
59	
Tot Slot	60
Bijlage:	
Totstandkoming	62
Informatiebronnen	
63	
Colofon	
64	

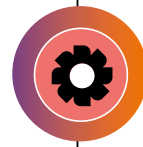
Wat beweegt er... in Tilburg

Goede start

Ruimte om te leven

Optimale kansen

Wereld die mij ziet

Trots op onze Tilburgers, trots op Agenda Sociaal 013

AGENDA
SOCIAAL

013

Dit verhaal start in het voorjaar van 2016. Een klein jaar nadat we als gemeente extra taken vanuit het Rijk kregen. En het jaar waarin Tilburgse raadsleden, wethouders en ambtenaren elkaar vinden in het besef: en nú moet het echt anders. De nieuwe taken sluiten immers naadloos aan bij de sociale problemen waar onze stad mee kampt en waar we, ondanks de inzet van velen, nog geen blijvende oplossingen voor hebben. Het geeft ons de kans om het rigoureuus anders te gaan doen.

'If it doesn't work, try something else'

Oftewel, niet de nieuwe taken inpassen in het oude systeem, maar heel zorgvuldig kijken naar de complexe opgaven in het sociaal domein en een visie ontwikkelen voor de lange termijn. Onszelf de vraag stellen: doen we de goede dingen? We weten dat het kwetsbaar is, dat het een verhaal van de lange adem wordt én dat we het samen moeten doen. Een unieke werkgroep van raadsleden, wethouders en ambtenaren beseft dat je pas echt stappen kunt maken als je begint in de leefwereld van inwoners. Op zoek naar de verhalen in de stad, blijkt wat er werkelijk toe doet in een mensenleven. En hoe we samen het verschil kunnen maken.

De samenwerking tussen de raad, college en ambtelijke organisatie is volledig gelijkwaardig en heeft ons veel gebracht. Samen met de Tilburgse inwoners en organisaties kwamen we tot de vier waarden die samen de Agenda Sociaal 013 vormen. Dat de raad de Agenda vaststelde voor een periode van 10 tot 15 jaar – dus over raadsperiodes heen! – was een gedurfd besluit. Het geeft ons de mogelijkheid om echte verandering in gang te zetten.

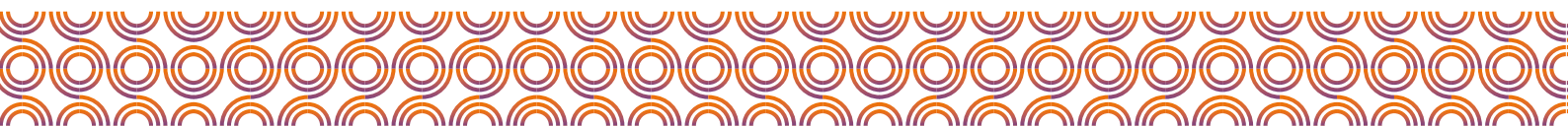
De Agenda Sociaal 013 is een beweging geworden, een nieuwe manier van samenwerken vanuit een ander perspectief en een nieuwe energie. We kijken over schotten heen en gaan uit van de mens. We zetten grote stappen, maar zien ook dat het vaak in kleine dingen zit. De Pacten in de wijken en vele andere mooie initiatieven laten zien hoe waardevol dat is.

Als werkgroep kijken we met trots terug op dit proces en met vertrouwen naar de toekomst.

Veel leesplezier!

Werkgroep Agenda Sociaal 013

Agenda Sociaal 013

Agenda Sociaal 013 is ruim twee jaar onderweg. Wat gebeurt er in en met de stad en de Tilburgers? Hoe krijgen ondertussen de vier waarden vorm waar de agenda om draait? In dit boekje vindt u de resultaten van een kwalitatief onderzoek waarmee we de tussenstand opmaken van 2 jaar samen met de stad werken aan het versterken van de sociale, fysieke en economische veerkracht van Tilburgers en hun wijken.

Waar het om gaat

Tilburg wil een inclusieve stad zijn; een stad waarin alle inwoners profiteren van de positieve ontwikkelingen op het gebied van vestigingsklimaat, sociale stijging en leefbaarheid. Tilburg is een stad waar mensen de ruimte krijgen om hun talenten zo goed mogelijk in te zetten en te ontplooiën; ongeacht leeftijd, handicap, geboortegrond of bijvoorbeeld afstand tot de arbeidsmarkt. Indien nodig bieden we hulp en ondersteuning aan inwoners om zo zelfstandig mogelijk in Tilburg te wonen, op te groeien en naar behoefte deel te nemen aan de maatschappij.

Hoe het begon

Trends en ontwikkelingen binnen het sociale domein (zoals extramuralisering, een vergroot risico op tweedeling en verdergaande vergrijzing) gaven in 2017 aanleiding om de maatschappelijke opgaven voor de stad Tilburg opnieuw te duiden. En om focus aan te brengen in de opgaven die we samen met de stad de komende jaren moeten aanpakken om goed voorbereid te zijn op de toekomst.

We zijn begonnen met het in kaart brengen van relevante maatschappelijke trends om zo scherp te krijgen waar de uitdagingen voor Tilburg liggen, de zogenaamde Vitaliteitsfoto. Naar aanleiding daarvan heeft het bestuur van de gemeente Tilburg in 2017 het initiatief genomen om meer dan 200 gesprekken te voeren met inwoners, ondernemers, experts en professionals, volgens een in de praktijk beproefde wetenschappelijke methode: de vierde-generatie-methodiek.

De 4 waarden van Tilburg als inclusieve stad

Doel van deze gesprekken was te doorgronden wat er werkelijk toe doet en hoe we daadwerkelijk het verschil kunnen maken voor de Tilburgers. Uit de gesprekken kwamen vier grote kernopgaven voort, die de komende jaren de koers en focus binnen het sociale domein bepalen. Deze opgaven staan sindsdien bekend als de vier GROW-waarden.

Waar GROW voor staat

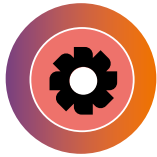
Goede start

G van een GOEDE START bieden aan de kinderen en jongeren in de stad, waarbij het kind en de jongere zelf centraal staan. Waarbij ze gezien, gehoord en gewaardeerd worden in hun dagelijkse leven op school, thuis, op het werk, in hun directe omgeving.

Ruimte om te leven

R van RUIMTE OM TE LEVEN realiseren, een leefomgeving die mensen als prettig en veilig ervaren, die uitnodigt tot sociaal en gezond gedrag.

Optimale kansen

O van OPTIMALE KANSEN creëren voor iedereen, zodat iedereen gelijke kansen heeft om zijn talenten te ontwikkelen en werk te doen wat er toe doet.

Wereld die mij ziet

W van IN EEN WERELD DIE MIJ ZIET omdat we willen dat mensen zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelen.

Wat we doen

Vanaf 2017 zijn we gestart met een experimenteeragenda. Deze bestond uit het verdiepen van Goede Start, Doe Mee - het activeren van onbemiddelbare werkzoekenden - en de PACT-aanpak Tilburg-Noord, Groenewoud en later Tilburg-West. Vanuit deze experimenteeragenda zijn verschillende activiteiten verder uitgewerkt of doorgevoerd die bijdragen aan het realiseren van de vier GROW-waarden in samenhang. In dit boekje maken we een eerste tussenstand op, aan de hand van een ruime selectie interviews met partners en betrokkenen in de stad. Waar werken we aan en hoe doen we dat? Wat leren we van onze activiteiten? Waar is nog meer of andere aandacht nodig? Achterin deze publicatie vindt u per portret de namen van de mensen die wij hiervoor spraken.

De PACT-aanpak

In een aantal delen van onze stad zijn de sociale, maatschappelijke, economische en culturele vraagstukken heftiger dan in andere delen van de stad. Deze vraagstukken spelen vooral op plekken in Tilburg-Noord, Tilburg-West, en in Groenewoud.

Op plekken in deze wijken hebben veel inwoners te maken met vaak een combinatie van werkloosheid en schulden, een lagere kwaliteit van de woonomgeving, een slechtere gezondheid, discriminatie, uitdagingen in het onderwijs, enzovoorts. Inwoners voelen zich in deze delen van de stad onveiliger dan gemiddeld en er is sprake van toenemende (jeugd-)criminaliteit. Voor hen voelt onze maatschappij niet altijd inclusief en kansrijk; zij missen een positief toekomstperspectief, voelen zich buitengesloten en niet gehoord.

Onderzoeken naar toekomstige trends laten zien dat de druk op de inwoners die het nu al moeilijk hebben in de toekomst alleen maar toeneemt. De bedoeling van de PACT-aanpak is om een kentering teweeg te brengen in deze trend. Om dat te kunnen realiseren is het nodig om met vastberadenheid en vasthoudendheid, vanuit concrete plekken, antwoorden te vinden op de bovengenoemde complexe vraagstukken. Ervaringen uit andere steden om ons heen laten zien dat een transformatie van dit formaat 20 jaar kan duren. We hebben ons vizier daarom op 2040 gericht.

Dit is waar de PACT-aanpak over gaat.

Vanuit deze aanpak hebben we de afgelopen periode in Tilburg-Noord, Tilburg-West en Groenewoud op vernieuwende manieren aanknopingspunten gevonden om deze veranderingen te realiseren. In dit boekje wordt een aantal van deze initiatieven toegelicht.

We hopen met deze publicatie inzicht te bieden in wat er momenteel onder de vlag van Agenda Sociaal 013 met de stad gebeurt. Een rijke oogst aan interviews met onze partners en belanghebbenden geeft u beeld en verhaal. De onafhankelijke onderzoekers van *Stichting Zet* formuleren hun bevindingen uit de interviews in het hoofdstuk 'Beweging op z'n Tilburgs'. Vanuit de PACT-aanpak worden de gebruikte methoden toegelicht in de hoofdstukken 'Uitgelicht'. En tenslotte vat de gemeente Tilburg de bevindingen samen in 'Tot Slot'.

We wensen u veel leesplezier.

Agenda Sociaal 013 wordt vervolgd! Gemeente Tilburg

AGENDA SOCIAAL

013

VERDIEN JE TICKET

KAPELMEESTERLAAN

PROJECT TILBURG VEILIG NAAR SCHOOL

GROOT ONDERHOUD THOMAS VAN AQUINOSTRAAT

DUBBEL DUURZAAM KRUIDENBUURT

SCHIPHOLLAAN HUIS VAN DE WIJK

SPORTPARK REESHOF

FRITS

DEMENTIEVRIENDELIJK REESHOF

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD INCASSEREN MET JONKERSCELEN

FOOD: BRON VOOR ONTWIKKELING EN SAMENZIJN IN NOORD

DOE MEE IN TILBURG

KANSRIJKE START PILOT
GROENEWOUD

CHALLENGE NIEUW WERK

JONGERENADVIESRAAD

DE NOORDMANNEN

GOED WERK

ELK KIND EEN GOEDE
START EN TOEKOMST

COMMUNITY SCHOOL AAN DE
SHIPHOLLAAN

PATER VAN DEN ELZENPLEIN

LADYBIRD SKATEPARK

AMBACHTSHUIS

PROSPECTS @ WORK

De Agenda Sociaal 013 omvat een schat aan kennis. Opgegaan in vele stadsgesprekken en analyses, gebaseerd op gedegen wetenschappelijk onderzoek. In de afgelopen jaren kwam boven tafel waar het werkelijk om draait in onze stad. Inwoners spraken zich uit over de thema's waarop we met elkaar echt het verschil kunnen en moeten maken. In deze rapportage maken we zichtbaar wat in beweging is gezet

Waar, met wie en hoe gebeurt het in onze stad...

De Noordmannen

iets moois voor de buurt doen náást je onderneming, daar is het de initiatiefnemers van vereniging de Noordmannen om te doen. Typend voor de Noordmannen is hun ondernemende manier van activiteiten opzetten!

BRON: DE NOORDMANNEN, FOTO'S VIA FACEBOOK

Iets moois voor de buurt doen náást je onderneming, daar is het de initiatiefnemers van vereniging de Noordmannen om te doen. Stellig zeggen ze: “En dan niet omdat je verwacht dat het promotie oplevert voor je onderneming. Als dat het achterliggende doel is, moet je het laten. Dan voelt het niet oprecht en prikken mensen daar meteen doorheen. Dan komen ze ook niet meer. We doen het omdat we het oprecht leuk vinden”. Wel gebruiken ze hun bedrijfspand aan de Leharstraat in Tilburg-Noord regelmatig als locatie. Ze organiseren onder andere straatparades, muziekmiddagen en gypsy-festivals. Als het de buurtgenoten maar verrast en er reuring ontstaat. Want dat zet aan tot verbindingen en elkaar echt leren kennen, het liefst tussen alle soorten mensen in Noord. Dat is alleen niet zo gemakkelijk: “We nodigen ook mensen met een andere achtergrond uit, maar toch komen ze niet. We proberen juist ook activiteiten te organiseren die aansluiten bij hen. Zo stond er een Syrische muzikant die internationaal bekend is bij ons in het autobedrijf, maar was er maar een klein aantal bezoekers met een Syrische achtergrond.” Hoe je mensen bereikt op een manier dat ze mee willen doen, is dan ook nog een uitdaging.

Werken vanuit vertrouwen

Typerend voor de Noordmannen is hun ondernemende manier van activiteiten opzetten: “Als we iets bedenken waar we energie van krijgen, steken we kort de koppen bij elkaar om te bekijken wat we nodig hebben aan middelen en wie we nodig hebben in ons netwerk. Zien we het zitten, dan gaan we aan de slag met het regelen en kijken we wie met ons mee wil doen. Dat werkt voor ons beter dan vergaderen.” Typerend voor hun initiatief is ook het werken vanuit vertrouwen: “Straal vertrouwen uit, dan krijg je het terug. We gaan er niet bij voorbaat vanuit dat er iets gestolen kan worden in de zaak. En bij een feest waar wel beveiliging nodig is, vragen we iemand uit de buurt met een beetje gezag. Dat werkt het beste.”

PACT

Wat in gang is gezet, blijft doorklinken

Het brengt nogal wat teweeg in de buurt. “Een tijdje terug organiseerden we een straatparade, maar we hadden niemand iets verteld. Alleen dat mensen om 15.00 uur moesten verzamelen op de hoek van de straat. Veel mensen stonden nieuwsgierig te wachten. Lukraak werden ze in groepen verdeeld om twintig minuten een huiskamerconcert mee te maken. Na een hard alarm moesten ze direct naar de volgende locatie, al was het lied nog niet af. De huiskamers waren overvol en er stonden zelfs mensen in de tuin te kijken. Toen besepte ik dat onze activiteiten zó snel zó veel mensen kunnen bereiken.” Daar heb je de mensen uit de buurt zelf ook voor nodig, bijvoorbeeld hulp om hapjes te maken. En wat in gang is gezet, blijft doorklinken. “Mensen vragen wanneer de volgende activiteit is en of ze mee mogen doen. Toen we laatst weer iets organiseerden ging een buurvrouw langs de huizen om te vragen of anderen meekwamen. Stonden ze met tien man voor mijn neus! Dát wil je.” De droom is dat Tilburgers uit andere delen van de stad ook naar Noord willen komen, dat ze al het leuks met hen kunnen delen. Want het beeld dat Noord nog zo is als uit de tijd van de Wagnerbende is al lang achterhaald.

Frits

Midden in de natuur, buiten Tilburg, ligt Frits. Hier kunnen mensen met een ontwikkende ervaring even tot rust komen en aan hun herstel werken. Om daarna weer gesterkt de maatschappij in te stappen.

Ruimte om te leven

Midden in de natuur, buiten Tilburg, ligt Frits. Hier kunnen mensen met een ontwrichtende ervaring even tot rust komen en aan hun herstel werken. Om daarna weer gesterkt de maatschappij in te stappen. Doel is het voorkomen van maatschappelijke uitval en van het verergeren van de sociaal-maatschappelijke situatie van personen.

Hoe Frits werkt

De manier waarop ze dat hier doen, is op zijn zachts gezegd anders: “Er zijn een drietal dingen die we bij Frits belangrijk vinden. Allereerst wordt ons initiatief gerund door een team van betaalde ervaringsdeskundigen. Zij weten hoe het is en kunnen goed levelen met onze gasten. Ten tweede biedt Frits geen zorg- of hulpverlening, waardoor mensen terecht kunnen zonder indicatie. Die snelle toegang, zonder wachttijd, is juist belangrijk. Anders worden je klachten misschien nog wel erger. Als laatste vinden we het belangrijk dat we het initiatief samen draaiende houden. Als je hier verblijft, help je ook mee met de dingen die gedaan moeten worden. Je ziet dat dit mensen ook weer wat eigen regie geeft en trots op wat ze gemaakt hebben.” Door het samen te doen bepalen de mensen ook samen de criteria waaronder iemand kan verblijven. “Waar elders misschien pertinent geen ruimte is om een huisdier mee te nemen, stellen wij de vraag of iemand er bezwaar tegen heeft. Het kader is duidelijk en er zijn strakke regels, maar de rest is altijd bespreekbaar. Als niemand er iets tegen heeft en het past, dan mag het.”

Opnames voorkomen

Wat Frits kan betekenen laat het voorbeeld van Tom* goed zien. De laatste jaren kwam hij steeds voor een poosje terecht op de High en Intensive Care (HIC), waarna het weer even beter met hem ging. Zijn vrouw attendeerde hem op Frits. Hij begon als dag-gast, maar bleef ook om echt bij te dragen aan taken die moeten gebeuren.

Als hij merkt dat het minder gaat, komt hij nu naar Frits toe. Opnames op de HIC zijn sindsdien niet meer voorgekomen. En zo zijn er meer van dit soort verhalen. Het risico bestaat dat Frits gezien wordt als een alternatief voor zorg. “Maar dat zijn we niet”, waarschuwt de initiatiefnemer. “Je moet er voor oppassen dat je het initiatief alleen gaat runnen. We moeten het professioneel aanpakken, want de mensen hier zijn kwetsbaar. Juist de afstemming met partijen om ons heen, zoals GGZ, crisisdienst en huisartsen maakt dat wij kunnen doen wat we doen. Zodra we signaleren dat er zorg nodig is, schakelen we direct door.”

Heikel punt

Samenwerkingspartners zijn enthousiast over Frits. Ze onderschrijven de meerwaarde en zien dat het concept doorontwikkeld kan worden. Toch blijft de structurele financiering een heikel punt. Het concept past immers niet precies in de afgebakende ‘subsidiehokjes’ die er zijn. Hierdoor krijgen de initiatiefnemers vaak nul op het rekest. “Maar we hebben geleerd het groots aan te pakken. Om het verder te brengen, heb je ook het doorzettingsvermogen van mensen op hoge plaatsen nodig. Dat vergt lef.” De initiatiefnemer heeft ook dromen over hoe de toekomst er uit ziet: “Het zou toch mooi zijn als we iemand met klachten niet doorverwijzen naar allerlei instanties, maar juist de persoon als uitgangspunt nemen en samen een modulair aanbod kunnen doen? Dan ga je echt van samenwerken naar integraal werken, met de persoon als uitgangspunt.”

* naam gefingeerd op verzoek van de geïnterviewde

Dubbel Duurzaam in de Kruidenbuurt

In de Kruidenbuurt gaan de woningcorporaties de komende paar jaar aan de slag met groot onderhoud en verduurzaming van woningen. Dit is dan ook het ideale moment om ook aan de situatie van mensen te gaan 'sleutelen'.

In de Kruidenbuurt gaat de woningcorporatie de komende paar jaar aan de slag met groot onderhoud en verduurzaming van woningen. En ook de openbare ruimte wordt onder handen genomen. Dit is volgens de initiatiefnemers het ideale moment om – onder het mom van ‘nu we er toch zijn’ – ook de sociaaleconomische problemen die hier spelen te verbeteren: “Als je aan het huis van mensen gaan sleutelen, is dat het ideale moment om ook aan de situatie van mensen te gaan sleutelen. Zeker in de meest kwetsbare wijken van onze stad, waar mensen dagelijks bezig zijn met overleven in plaats van zich druk maken over klimaat en gasloos.” Dit gaat verder dan het voorkomen van energie-armoede. Het gaat over het bestrijden van werkloosheid, van eenzaamheid en van armoede in bredere zin. De energietransitie biedt kansen om daar verbetering in te brengen en te werken aan ‘dubbele duurzaamheid’: het combineren van groene duurzaamheid met sociale duurzaamheid.

Kansen

Een goed voorbeeld van zo’n kans is dat het verduurzamen van bestaande (huur)woningen de komende twintig tot dertig jaar volop werk oplevert. Bouw- en installatiebedrijven komen nu al handen tekort. Kunnen we wijkbewoners die geen werk hebben, opleiden in de praktijk zodat ze kunnen meewerken aan de verduurzaming van hun wijk (en daarna hopelijk ook van andere wijken)? Een ander voorbeeld: het denken over dubbel duurzaam roept vragen op over wat voor wijk er na de verduurzamingsoperatie komt te staan. Kunnen we met ideeën komen over hoe we bijvoorbeeld studenten of starters aan kunnen trekken in de wijk? Wat vraagt dat aan andere woonvormen die we zouden kunnen toevoegen?

In de praktijk brengen

Diverse partners waaronder Contour de Twern, MOM en de gemeente haken de komende jaren aan bij het groot onderhoud in de kruidenbuurt om dubbele duurzaamheid in de praktijk lerenderwijs en stap voor stap handen en voeten te geven. Dit kan de basis zijn voor meer van dit soort aanpakken in andere wijken en misschien wel andere gemeenten in de (nabije) toekomst. Er staat van alles op touw. Binnenkort komt in de wijk een keet te staan als open inlooplek waar evenementen en voorlichtingsactiviteiten gaan plaatsvinden. Deze keet is tegelijk een werkplek voor betrokken professionals, zodat ze makkelijk aanspreekbaar zijn. Professionals van Contour de Twern gaan ook huis-aan-huis het gesprek aan met bewoners om in beeld te krijgen wat er leeft en speelt bij de bewoners. Liggen er kansen om de situatie van gezinnen te verbeteren, die juist nu opgepakt kunnen worden wanneer aan de huizen wordt gesleuteld? Daarnaast wordt een plan gemaakt voor het opstarten van een ‘wijkleerbedrijf’ om te zorgen dat het werk dat de verduurzamingsopgave met zich meebrengt ook wordt vertaald naar werk (en perspectief) voor mensen in de wijk. Hierover worden onder meer al gesprekken gevoerd met ondernemers.

Een initiatief dus met enorm veel potentieel. Dat vraagt volgens de initiatiefnemers wel om betrokkenheid, aanwezigheid en vasthoudendheid. “Want we laten niet los tot het huis af is en de mensen zelf ook beter af zijn. Volhouden, volhouden, volhouden!”

Beweging op z'n Tilburgs

Door dit boekje heen zijn de verhalen van 22 initiatieven opgetekend. Rond de thema's van de Agenda Sociaal 013 willen zij voor de Tilburgers en voor hun wijk echt verschil maken. Geïnterviewden beantwoorden vragen over wat het initiatief inhoudt, maar ook over wat ze nodig hebben om hun initiatief verder te brengen, waar ze het meest trots op zijn, wat de belangrijkste lessen van het afgelopen jaar waren en hoe de samenwerking met anderen gaat. Hoewel ze allemaal uniek zijn in wat ze doen, spreken er ook gedeelde ervaringen uit en vragen waar meer initiatiefnemers mee worstelen. Een aantal van deze rode lijnen lichten de onderzoekers van *Stichting Zet* hier uit, op basis van coderingen uit de interviews. Waar we in onderstaande tekst gemakshalve de term 'initiatiefnemers' gebruiken, gaat het niet om een homogene groep. De groep omvat sociaal ondernemers, wijkraden, individuele burgers met een initiatief, (samenwerkingsverbanden van) maatschappelijke organisaties en ambtenaren van de gemeente Tilburg in samenwerking met bewoners en wijkpartners.

Geduld; een schone zaak?!

"Het duurt zo lang" is een veel gehoorde constatering. Wanneer brengen de initiatiefnemers hiervoor geduld op en wanneer worden ze ongeduldig? Door de verhalen heen zie je dat het tijd vraagt om iedereen te betrekken en echt te horen. Initiatiefnemers beseffen dat samenwerking cruciaal is. Om tot (duurzaam) resultaat te komen, hebben meerdere mensen en partijen vanuit verschillende domeinen een rol bij het vormgeven en uitvoeren van het 'project'. Neem bijvoorbeeld een project met een belangrijke ruimtelijke component zoals Thomas van Aquinostraat. Om wat er gebouwd of aangelegd gaat worden van extra waarde te laten zijn voor de buurt, moet je kijken wat inwoners nodig hebben. Zo werd het voorbeeld van Thomas van Aquinostraat de vraag gesteld: wat zorgt dat bewoners achter de voordeur vandaan komen om elkaar te ontmoeten? Of bij het Sportpark Reeshof: hoe zorgen we dat nieuwe sportfaciliteiten worden gebruikt door iedereen, nu en in de toekomst? In het laatste geval moeten al lang voor de start afspraken worden gemaakt met andere domeinen binnen de gemeente en met tal van partners uit de wijk. Ook wordt er een beroep gedaan op de expertise van professionals in onderwijs, zorg en welzijn om het menselijke aspect goed mee te nemen in de plannen. Dat doen kost tijd, veel tijd. Soms hebben initiatiefnemers dat vooraf niet voorzien en komen ze er al doende achter. Toch nemen ze die tijd over het algemeen graag, omdat ze de meerwaarde voelen op de lange termijn.

Daarnaast is de werkwijze en denkwijze vaak nieuw. Ook dat kost tijd. Terwijl je bezig bent, moet je dus ook gezamenlijk uitvinden wat het juiste pad is. Samen antwoorden

vinden op wat je wel en niet mag doen en hoe, en om af te stappen van de standaard werkwijze en het anders te gaan doen.

Wat eveneens tijd kost, maar waar initiatiefnemers vaak minder geduld en begrip voor hebben, zijn aspecten gelinkt aan het systeem van wetten, regelgeving en de daarmee samenhangende 'schotten' tussen domeinen. Mag het bijvoorbeeld juridisch wel wat we willen en hoe leggen we dat vast? Het vertragende effect van deze processen wordt ervaren als onhandig of zelfs onnodig. Zo zegt één van de initiatiefnemers: "Ja, natuurlijk moet je de juiste stappen zetten en afspraken maken. Maar dat kan misschien ook op een andere manier. Al doende werken en als je iets tegenkomt dat proberen op te lossen. Wat wij doorlopen is een ander proces dan een regulier proces, waarom dan zo strak de regels en protocollen volgen en juridisch dichttimmeren vóórdát we verder kunnen? Zo raken wij de doe-energie bij de bewoners kwijt en daarmee het draagvlak." Al doende andere oplossingen vinden, door het hele gemeentelijk apparaat heen, is van belang.

"Je wilt vertragen op de mens, niet op systemen."

Continue betrokkenheid

Met elkaar op een andere manier samenwerken binnen de initiatieven – vaak ook met veel vrijwillige inzet van bewoners – vraagt om grote betrokkenheid. Dat zit in 'staan voor het idee' waar je samen aan werkt, maar ook in het bouwen aan de onderlinge relaties. Zoals één van de betrokkenen bij de Jongerenadviesraad vertelt: "Steeds als we een idee voorleggen aan onze samenwerkingspartner bij de gemeente is ze enthousiast. Dat geeft ons ook energie en het gevoel dat we gehoord worden. Zeker omdat ze er steeds is, elke maand weer." Daarbij worden niet alleen enthousiaste woorden gewaardeerd: "De kritische vragen op onze ideeën zijn ook nodig, dan wordt het alleen maar scherper. Dat willen we juist."

Continuïteit wordt in dit kader vaak genoemd als belangrijk aspect: "Samen iets op poten zetten, is mensenwerk; je werkt niet met partijen maar met mensen. Het is soms lastig als je samen iets hebt uitgestippeld en ineens wordt de functie vervuld door iemand anders. Eigenlijk begin je dan weer opnieuw. Want, wil deze persoon hier ook aan werken? Hoe werken we samen? Het is jammer als er vaak mensen wisselen, dan moet dat proces steeds opnieuw."

"Dan begrepen we elkaar eindelijk, spraken we dezelfde taal, moesten we opnieuw beginnen."

Continuïteit vraagt ook om doorzettingsvermogen en lange adem. De opgaven waar nu aan wordt gewerkt, leveren het meeste op als er langere tijd in wordt geïnvesteerd. Er wordt door veel van de initiatieven op dit moment gevoeld en gemerkt dat inwoners en professionals van verschillende (afdelingen van) organisaties het idee verdedigen, zodat het initiatief vooralsnog doorgang kan blijven vinden. Belangrijk is ook dat dit over ambtsperiodes heen wordt doorgezet.

Doen-denken

Ook al moet je goed nadenken voordat je begint, het gaan doen is het belangrijkste. Alleen dan kun je zien of het werkt. Door zo snel mogelijk te gaan doen, en tussentijds bij te sturen, sluit je beter aan bij wat er voor mensen echt toe doet. De meeste initiatieven werken uit zichzelf al op deze manier: ontwerpend, onderzoekend, experimenterend, stap voor stap, zijn vaak woorden waarmee zij hun aanpak omschrijven. Hoe dat er in de praktijk precies uit ziet, is bij alle initiatiefnemers weer net anders. Waar de één met een drietal mensen ideeën bedenkt en zo snel mogelijk actie onderneemt, haalt de ander alle perspectieven en ideeën van anderen op alvorens te beslissen welke acties worden ondernomen. In een aantal interviews kwam wel naar voren dat er een groot verschil wordt gevoeld tussen vergaderen en in gesprek zijn. “Ik pleit voor minder vergaderen, maar dat betekent wel dat je in gesprek blijft. Op die manier kun je beter naar elkaar luisteren, maar toch snel bepaalde acties ondernemen. Door dat gesprek met zo veel mogelijk mensen te voeren, zorg je dat elke stem gehoord wordt.”

“Vergader minder, maar blijf wel in gesprek.”

Al doende of ontwerpend werken betekent ook reflecteren op wat nu goed gaat en wat veranderd moet worden. Dat is niet een proces van optimaliseren totdat het goed is, het vraagt een andere en blijvende leercyclus. Zo vertelt een initiatiefnemer van de Community School: “Het project blijft niet zomaar vanzelf lopen. De mensen die er gebruik van maken wisselen ook door, de groep verandert. En elke groep vraagt weer iets anders. Je moet blijven bekijken wat mensen op dat moment nodig hebben en wat zij willen. Daar pas je steeds op aan wat je doet.”

Je doet het samen

De laatste jaren heeft een ommezwaai plaatsgevonden. Inwoners komen vaker met initiatieven. De overheid en andere maatschappelijke stakeholders bieden hen ook meer ruimte om die te ontplooien. En wanneer de overheid of maatschappelijke partner de initiërende partij is, krijgt de inbreng van en samenwerking met inwoners een belangrijkere plek. De rol van de professional verandert daarmee van eigenstandig expert naar een meer luisterende medestander, die aandachtig bekijkt waar welke ondersteuning nodig is.

Duidelijk wordt ook dat professionals proberen te werken op basis van gelijkwaardigheid met de inwoner; deze is immers ook expert. Je doet het samen, maar wel ieder vanuit de eigen mogelijkheden en spreekt elkaar aan op de eigen verantwoordelijkheid. Dat vraagt soms wel wat lef van de professionals: “je ziet mooie ideeën voor initiatieven ontstaan. Om dat vanuit jouw organisatie voor elkaar te krijgen, moet je er intern ruimte voor weten te creëren en leiding nemen om het te regelen.”

Elk perspectief heeft zijn waarde

Uit de antwoorden van de initiatiefnemers en betrokken bewoners komt onmiskenbaar naar voren dat ‘serieus genomen worden’ als heel belangrijk wordt ervaren. Dat zit er bijvoorbeeld in dat tijd wordt genomen voor de gesprekken, dat men probeert zonder oordeel te luisteren en dat ieders expertise een plek krijgt. Zo vertelt een professional: “Het is niet aan ons om te oordelen, elk perspectief heeft zijn waarde. Het is aan ons om te kijken hoe we het allemaal recht aan doen in onze acties.”

Een professional betrokken bij de Challenge Nieuw Werk vertelt: “We zijn dit initiatief begonnen met als startpunt dat wij niet moeten beslissen wat waarde heeft, maar dat juist inwoners dat het beste kunnen. Ik zie dat er veel moeite wordt gestoken in het organiseren van dit initiatief waarbij de gemeente de trekker is. Ik denk dat dat een belangrijke voorwaarde is om te slagen. Je laat zien dat je het serieus neemt door er ook gewoon tijd en energie in te steken.” Vanuit een andere kant wordt dat aangevuld: “Maar ook consequent fysiek aanwezig zijn helpt. Zo laat je aan inwoners zien dat je er week na week na week bent. Je neemt het serieus. Dan durven inwoners ook op je te bouwen.”

Grenswerkers

Duidelijk is dat de initiatieven constant de lokale opgave centraal zetten. Men kijkt goed naar het netwerk om de opgave heen en probeert iedereen te betrekken. Door vanuit deze basis te werken, zijn professionals uit verschillende organisaties collega's geworden in de lokale opgave. Zo kunnen zij makkelijker met elkaar samenwerken; activiteiten en taken zijn veel meer op elkaar afgestemd en verweven. Steeds met het gezamenlijke doel voor ogen. Tegelijkertijd ervaren ze dat zij een soort ‘grenswerkers’ zijn. Met het ene been staan zij midden in de lokale context en doen ze wat nodig is om aan de opgave te werken, met het andere been staan zij in hun eigen organisatie met haar eigen visie, regels en cultuur. Hoe lastig dat kan zijn, vertelt een van de initiatiefnemers: “Wij zijn veel op pad om gesprekken te voeren met iedereen. Zo maak je nieuwe verbindingen en leer je op een andere manier denken. Maar dat betekent niet dat iedereen in mijn thuisorganisatie het ook begrijpt of wil dat je het zo doet. Daar moet je dus steeds in gesprek blijven en blijven uitleggen wat je aan het doen bent en waarom. Soms geeft dat discussie, maar dat heb je ook nodig. Blijf communiceren om te kunnen werken aan de opgave!”

Nieuwe en oude structuren

De geformuleerde opgave is altijd een afgeleide van de behoefte van mensen. Wat je als mens nodig hebt, past niet in één hokje, het gaat om een samenhang tussen elementen. Leg je dit bijvoorbeeld naast de thema's en doelen van de Agenda Sociaal 013, dan zie je dat de meeste de initiatieven vinden dat ze aan meer dan één bijdragen. Dat is weleens lastig, vertelt een initiatiefnemer: "Over ons idee zijn veel – ook grote – partijen enthousiast. Zij zien dat ze ook baat hebben bij ons initiatief en willen graag leren van onze vernieuwende aanpak, juist omdat we niet in de gezette hokjes vallen. Maar bij het zoeken naar structurele financiering blijkt het dan toch weer lastig voor deze partijen om zich ook financieel te committeren aan iets wat niet in hun hokje past." Daarin zoeken verschillende initiatieven, zeker ook de sociaal ondernemers onder hen, naar ingangen en aansluiting bij de gevestigde orde. Nieuwe en oude structuren verbinden blijft daarmee een zoektocht. Systemische aanpassingen zijn nodig om aan te sluiten bij hoe het 'buiten' anders wordt georganiseerd.

“Partijen weten dat het niet gaat passen in hun bestaande financieringsstromen, omdat wat we doen nieuw is. Maar juist dáárom is het interessant.”

Hoe werk je als collectief samen

Zo veel mensen, zo veel manieren om een situatie te interpreteren en dus ook zo veel oplossingen. Maar hoe doe je dat als collectief van inwoners, professionals en andere betrokkenen? Uit de antwoorden van initiatiefnemers kwam naar voren dat een belangrijk punt is om te werken vanuit wederkerigheid en vertrouwen. Of je nou als professional vertrouwt op het organisatievermogen en de expertise van de bewoners, of als initiatiefnemer vertrouwt op de bewoners die gebruik maken van je initiatief. Het zorgt voor een optimalere besteding van ieders tijd en is een voedingsbodem voor groei en ontwikkeling. Daar staat tegenover dat je elkaar ook kan en moet aanspreken als het vertrouwen beschadigd wordt. Zo vertelt een van de initiatiefnemers: "Weet je waarom ik zo veel verschillende taken kan doen als vrijwilliger? Omdat ik op de mensen vertrouw. Als beheerder geef ik iemand de sleutel en kan ik ook eventjes weg. Ik ga er dan vanuit dat diegene het netjes achterlaat en goed afsluit. Vaak gebeurt dat ook. Gebeurt het niet? Dan zal ik diegene er op aanspreken en maken we misschien andere afspraken. Eerst vertrouwen geven, dat is anders werken dan vertrouwen verdienen."

Ook het ontwikkelen van een gemeenschappelijke taal wordt in dit verband genoemd. Want als iemand het bijvoorbeeld heeft over 'veiligheid', verstaat de ander daar dan hetzelfde onder? Om echt goed op elkaar ingespeeld te raken, is het belangrijk om over deze dagelijkse aspecten expliciet een gedeeld begrip te vormen. Als laatste wordt ook vaak genoemd dat een open en transparante houding nodig is. "Door als kartrekker te zeggen dat je ook niet alle wijsheid in pacht hebt, stel je je kwetsbaar op. Anderen verwachten misschien dat jij het precies weet, en nu geef je toe dat dat niet zo is. Om je dus kwetsbaar op te stellen is lef nodig. Maar daardoor krijgen de goede ideeën wel de ruimte om te rijpen."

Thema's Agenda Sociaal 013

Aan welke van de vier GROW-waarden en onderliggende doelen van de agenda dragen initiatieven naar eigen zeggen bij? Omdat ze in opgaven en behoeften van mensen denken, verbinden ze zich logischerwijze vaak aan meerdere thema's en bezien deze ook in samenhang. Typierend is wel dat de meeste initiatieven aangeven dat mensen zien, horen en waarderen een cruciaal onderdeel is van de manier waarop gewerkt wordt. Daarmee is de W van GROW (In een Wereld die mij ziet) in feite dus een 'onderliggend' thema of basiswaarde. Hoewel de initiatieven vaak niet expliciet vanuit de thema's van de Agenda Sociaal 013 zijn geïnitieerd, herkennen de initiatiefnemers zich wel degelijk in de thema's.

En wat zijn voor de initiatiefnemers de belangrijkste thema's die (nog meer) aandacht en inzet vragen in Tilburg of in hun wijk? Met kop en schouders steekt het onderwerp 'naar dienstverlening die de mens ziet, begrijpt en ondersteunt (In een wereld die mij ziet)' er boven uit. Zoals een initiatiefnemer uitlegt: "mensen worden in onze maatschappij (on)bewust in hokjes gestopt, door zonder oordelen te kijken geef je mensen ruimte voor groei."

Het gaat niet vanzelf

Het beeld dat uit de verhalen van de initiatieven oprijst, is er allereerst één van enthousiasme, trots, passie en grote betrokkenheid om positief het verschil te maken voor inwoners van Tilburg. De constatering dat er 'al best veel goed gaat' lijkt dan ook op zijn plaats. Toch zouden veel van de initiatiefnemers die we spraken daar zeker hun kanttekeningen bij plaatsen. Hun betoog is hoopvol, maar tegelijkertijd steeds een oproep tot volhouden en lange adem. Dat is een oproep aan henzelf en niet in de minste plaats aan anderen die zij nodig hebben, waaronder de gemeente. Want we zijn er nog niet en het gaat niet vanzelf. Naast mensen en middelen zijn flexibiliteit, continuïteit, betrokkenheid en vertrouwen nodig. In de portretten en in bovenstaand verhaal over 'Beweging op z'n Tilburgs' passeerden dan ook verschillende worstelingen en uitdagingen de revue, waaronder:

- ➔ Hoe kunnen organisaties – zowel intern als onderling – aanpassingen doen in hun formele systemen en in de manier van werken zodat deze beter aansluiten op hoe het 'buiten' gaat?
- ➔ Hoe kom je (structureel) tussen de gevestigde orde als nieuwdenkend initiatief?
- ➔ Hoe zorg je dat je echt iedereen bereikt en mensen zich ook echt mede-eigenaar voelen?
- ➔ Hoe werk je goed samen wanneer belangen en culturen binnen en tussen organisaties erg verschillen?
- ➔ Hoe besteden we onze schaarse tijd optimaal?
- ➔ Hoe zorgen we dat we – ook in de toekomst – kunnen doorgaan met dit initiatief?

Sportpark Reeshof

Een park waar reuring is, dat goed gebruikt wordt door een diversiteit aan buurtbewoners, waar zij elkaar ontmoeten en samen sporten op het moment dat het hen uitkomt. Dat heeft de initiatiefnemer van 'Sportpark Reeshof' voor ogen.

Ruimte om te leven

Een park waar reuring is, dat goed gebruik wordt door een diversiteit aan buurtbewoners, waar zij elkaar ontmoeten en samen sporten op het moment dat het hen uitkomt. Dat heeft de initiatiefnemer van 'Sportpark Reeshof' voor ogen. Hij weet uit onderzoek dat er veel mensen – waaronder veel kinderen - overgewicht hebben en te weinig bewegen en buiten zijn. Dus moet je daartoe verleiden. Tel daarbij op dat sommige bewoners de sportschool moeilijk kunnen betalen en dat er voor jongeren in de Reeshof onvoldoende te doen is. Zo ontstond het idee om toffe sporten van nu, zoals freerunnen en calisthenics, te faciliteren in het openbare park.

Van droom naar daad

De initiatiefnemer merkte al snel dat er bij het omzetten van zo'n droom naar daadwerkelijke uitvoering, echt van alles komt kijken. Zijn enthousiasme, geloof in het idee en passie voor sport is een drijvende kracht gebleken: "Als inwoner met een idee kun je in zo'n proces makkelijk overspoeld worden door allerlei vragen, belangen van professionals en organisaties. Het is dan belangrijk om stand te blijven houden en te blijven staan voor je plan. Laat jezelf horen, maar tegelijkertijd moet je ook blijven meebewegen en meedenken in de situatie. Ik loop niet te schoppen om het schoppen, maar omdat ik iets goeds wil maken."

Hobbels nemen

Hij bracht zijn idee in bij maakjepunt.nl en toen begon de bal te rollen. Raadsleden kwamen op bezoek en verbindingen met de betrokken afdelingen en medewerkers van de gemeente werden gelegd. De korte lijnen met de gemeente, de waardering die hij in dat contact voelt en de expertise van de inwoners die centraal blijft staan, maken het voor hem makkelijker om zijn drive te behouden ondanks de hobbels die genomen moeten worden. "Ook het onderhoud moet bijvoorbeeld goed geregeld worden en vraagt budget. Dat zou aanvankelijk af gaan van het budget voor de aanleg van het sportpark. We zijn er gelukkig goed uit gekomen, maar dat is wel een hobbel die je moet nemen."

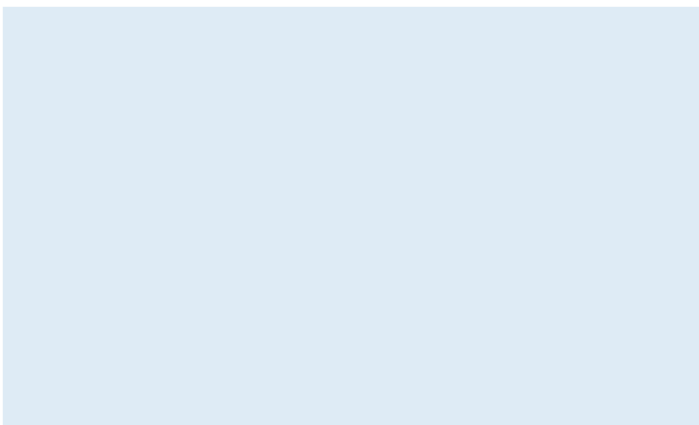
Hardware én software

Het betrekken van de toekomstige gebruikers en het aangaan van samenwerking met allerlei betrokken partners uit de wijk – zoals scholen, buurtsportwerkers, ouderen – is in volle gang. Want om dit initiatief te laten slagen, gaat het niet alleen om het bekostigen, plaatsen en onderhouden van de juiste technische materialen en toestellen in het park (de 'hardware'). Zeker zo belangrijk is de 'software': het creëren van draagvlak en netwerk en het organiseren van alles wat nodig is om te zorgen dat de faciliteiten straks ook goed gaan worden. Bijvoorbeeld het inventariseren en afspraken maken over het gebruik door scholen, verenigingen of sportinstructeurs die er les willen geven. En last but not least: de promotie die nodig is om Sportpark Reeshof een 'place to be' te maken. Het moet straks namelijk een cultuur worden om erheen te gaan!

Maatschappelijk verantwoord incasseren met JonkersCeelen

‘Schulden aanpakken móet anders kunnen’ dacht Theo Ceelen van *JonkersCeelen PaySolutions*. Het vuur om daarmee aan de gang te gaan laaide op na inspirerende gesprekken bij een thema-avond van de Agenda Sociaal 013. “Ik ontmoette partners in de stad die zich ook met het thema bezig hielden. Dat gaf nieuwe inzichten.”

Wereld die mij ziet

Dat gaf nieuwe inzichten.” De zoektocht van TBV Wonen naar een nieuw incasso- en gerechtsdeurwaardersbureau was de ultieme kans: “De uitvraag gaf veel ruimte voor een eigen visie. Ik dacht, nu kunnen we een andere manier voorstellen om mensen beter te helpen. Je wil voorkomen dat financiële problemen verergeren en dat mensen hun huis uit moeten. TBV Wonen wilde dat ook en vanaf 1 januari 2019 werken we samen.” De resultaten van het eerste jaar liegen er niet om. Waar eerder 40% van de achterstanden onderling werd opgelost (in de minnelijke fase, zonder tussenkomst van een rechter) is dat nu 68%. Dat betekent dat meer mensen konden blijven wonen in hun huis én het bespaart de woningcorporatie geld. “We realiseren besparingen, maar als bedrijf moeten wij ook onze rekeningen betalen. Daarom is een andere beloningsstructuur afgesproken en blijft het voor ons ook een financieel interessante opdracht. De prikkel is nu veel positiever. In de nieuwe constructie loont het voor ons meer dan voorheen om mensen te stimuleren en te helpen hun achterstanden zo goed mogelijk op te lossen. Zo’n soort opdracht leent zich bij uitstek voor partners met een maatschappelijke functie in de samenleving; zij dragen zorg voor het welzijn van mensen en daar past maatschappelijk verantwoord incasseren bij.”

Verdiepen in mensen

Wat doen ze nu anders dan voorheen? “We verdiepen ons meer in de mensen die we bezoeken. Werkelijk contact staat voorop. Als je dat doet kun je al veel dingen aanpassen. Onze site is nu eenvoudiger en we gebruiken pictogrammen ter verduidelijking. We bellen en mailen met mensen, maar we maken ook gebruik van whatsapp. Dat is vaak makkelijker voor mensen. En een betaalverzoek kan ook via tikkie. We zien dat mensen daarvoor veel minder missen. Maar het belangrijkste is dat je echt luistert. Als je de verhalen hoort begrijp je beter waarom het op een bepaalde manier niet werkt. Iemand met twee banen kan moeilijk overdag de telefoon beantwoorden. Je zoekt dan naar een andere manier waarop het wél lukt.”

Uitproberen is hierbij het credo, al werk niet alles even goed. “We schakelden een telefoondienst in voor de avonden, maar bereikten dezelfde mensen als eerder. Het was een goed idee maar had niet veel toegevoegde waarde in de praktijk. Op basis van voortschrijdend inzicht laat je het dan ook weer los. De tijd en middelen kun je beter in andere ideeën stoppen”.

Alleen samen kom je verder

Cruciaal onderdeel van het succes is de samenwerking met ketenpartners. Door nauw contact met opdrachtgever TBV Wonen, maar ook het MoM en schuldhulpverlening kan JonkersCeelen veel makkelijker schakelen naar andere expertise en oplossingen. “Er zijn zo veel verschillende mogelijkheden en loketten, maar je moet ze wel kennen. Zodra je elkaar kent kun je goed op elkaar aansluiten. Dan betekenen je echt iets voor inwoners. Een voorbeeld: toen we op een zaterdagochtend bij Anne* langsgingen vertelde ze dat ze doordeweeks zo lastig bereikbaar was door haar werk. Ze werkte extra veel om financieel het hoofd boven water te houden. Aan de keukentafel namen we haar gehele situatie door en bleek dat ze baat zou hebben bij schuldhulpverlening. We verwijzen dan niet alleen door, maar helpen ook met het formulier als iemand dat wil. Later hoorde ik dat ze een traject is gestart. Ik ben blij dat ik daar aan kan bijdragen.” Met andere partijen in het sociaal veld sparren geeft nieuwe inzichten over wat wel en niet werkt. “Het laat nu al zien welke toegevoegde waarde die verbindingen hebben. Je zou veel structureler met partners in de stad over een concreet thema willen overleggen. Dan houd je elkaar ook scherp. Ik weet zeker dat je dan samen nóg verder komt.”

**fictieve naam*

Community School aan de Schiphollaan

Hoe zorg je er in deze wijk voor dat het talent van élk kind optimaal wordt benut en ontwikkeld? Dat vroegen verschillende partijen werkzaam in Tilburg-West zich af. Want duidelijk was dat meer en meer kinderen met een achterstand aan de basisschool begonnen.

FOTO'S: JENAPLANBASISSCHOOL JEANNE D'ARC

Hoe zorg je er in deze wijk voor dat het talent van elk kind optimaal wordt benut en ontwikkeld? Dat vroegen verschillende partijen werkzaam in Tilburg-West zich af. Want duidelijk was dat meer en meer kinderen met een achterstand aan de basisschool begonnen. Daarom nodigde school de ouders uit om te horen wat ze misten en waarom ze geen gebruik maakten van de peutervoorziening. “Zij zijn immers de experts op dat gebied en dus moet je als professional luisteren. Zonder oordeel en aannames.” Snel is de pilot voor de Community (voor)school opgestart om experimenterend onderwijs aan te sluiten bij wat de ouders nodig hebben. “Na een half jaar hebben we het doorgesproken met ouders en zijn aanpassingen gemaakt om het beter te laten aansluiten. En dat blijven we doen, want elke nieuwe groep ouders heeft weer andere behoeften.”

Vorbereiden op groep 1

Zo zijn er ouderkamers ingericht en er is een Meet & Play-activiteit opgezet. Bij deze laatste activiteit kunnen peuters (en nog jongere kinderen) met hun ouders alvast de voorbereidingen op groep 1 beginnen. “Je ziet wat hen dat brengt”, vertelt de initiatiefnemer. “Zo was er een jongetje dat bijna geen Nederlands sprak en als het iets alleen moest doen veel moest huilen. Door deel te nemen aan de pilotgroep kon hij alvast wennen. Eenmaal in groep 1 hoefde hij niet meer te huilen, en was veel beter in Nederlands. Anderen konden hem verstaan en hij kon zich beter uitdrukken. Ook voor de ouders was dat een grote steun, meertaligheid is toch een grote opgave om aan te werken voor een kind.” Eenmaal kleuters geworden, zie je dat het geloof in eigen kunnen en het zelfvertrouwen toeneemt en dat deze kinderen binnen de Community School weer een rolmodelfunctie voor de nieuwe peuters hebben.

Wederkerigheid

Deelname aan de Community School is voor ouders gebaseerd op wederkerigheid. Ouders en hun kinderen mogen er kosteloos aan deelnemen, maar wel op voorwaarde dat ze participeren.

PACT

Bijvoorbeeld door deel te nemen aan de ouderkamer. Dat deelname juist ook emancipeert, zie je door de uitwisselingen die er plaatsvinden bij de Meet & Play. Ouders spreken elkaar op een andere manier dan ervoor. Ze bespreken opvoedvraagstukken, geven tips en helpen elkaar. “Zo vind ik het voorbeeld van één van de moeders heel sprekend”, zegt de begeleidster. “Een wat schuchtere moeder die ook nogal onzeker was, is deel gaan nemen en ze is nog steeds actief op school. Zelf ondernemen was haar droom en door hulp en aanmoediging van anderen in het groepje heeft ze het aangedurfd om ook echt te beginnen.” Zo snijdt het mes aan twee kanten.

Elkaar vinden

Wederkerigheid is ook van groot belang in de samenwerking tussen de partners (Bassisschool Jeanne d’Arc, R-Newt Kids, GGD, Bibliotheek Midden Brabant, Kentalis en de kinderopvang). “We werken echt samen aan een groot doel, dat doe je alleen als er commitment is naar elkaar toe. Dan komen alle mogelijkheden van de organisaties goed tot hun recht. Bijvoorbeeld het aanbod dat de bibliotheek kan doen, past nu beter bij wat er nodig is.” Maar zo’n samenwerking heeft ook veel voeten in de aarde. “Er zijn nogal wat verschillende belangen en culturen met deze keur aan samenwerkende partijen. Je moet dus echt werken aan het ontwikkelen van een gemeenschappelijke taal, elkaar vinden op dezelfde waarden.”

De droom is om op nog grotere schaal samen te werken, meer wijkgericht zelfs: “Als we het kind in zijn geheel helpen, dus niet alleen tijdens schooltijd, kun je kinderen beter bieden wat ze nodig hebben. Dat vraagt een nauwere afstemming en betrokkenheid tussen jeugdwerk en onderwijs. Hopelijk heeft dat ook een positief effect op wat er van professionals op school wordt gevraagd.”

Schiphollaan Huis van de wijk

Nadat vanwege bezwaren van bewoners, de bestemming als 24-uursopvang van cliënten RIBW van de baan was, is het pand aan de Schiphollaan aangekocht door de gemeente. Inmiddels wordt er samengewerkt met de naastgelegen school en staan diverse initiatieven van wijkbewoners 'klaar' om gebruik te gaan maken van de ruimte

Nadat vanwege bezwaren van bewoners, de bestemming als 24-uursopvang van cliënten RIBW van de baan was, is het pand aan de Schiphollaan aangekocht door de gemeente. Inmiddels wordt er samengewerkt met de naastgelegen school en staan diverse initiatieven van wijkbewoners 'klaar' om gebruik te gaan maken van de ruimte, waaronder een ruilwinkel en een kapper met een 'sociale plus'. Met een club van betrokken organisaties (waaronder TIWOS, Contour de Twern, gemeente, MOM, Tussenheid013), wijkraad en bewoners is eerst nagedacht over de impact die men beoogt met het pand. Talentontwikkeling in de wijk staat centraal. Bewoners mogen zelf dingen proberen en ondernemen, op voorwaarde van wederkerigheid: er wordt iets teruggegeven aan de wijk. Dit brengt ook meer community-gevoel en meer omzien naar elkaar: "De twee dames die de ruilwinkel willen beginnen, hebben aangegeven dat ze hulp nodig hebben. Een gepensioneerde inwoner die voorheen opbouwwerker was, wil hen daar graag bij helpen. Mensen horen dat er iets gaat gebeuren en vragen overal in de wijk of nog hulp nodig is."

Echt van de wijk

Er worden nu de nodige zaken geregeld om echt van start te kunnen. Het is zichtbaar dat de bewoners (ook diegenen die zelf met een initiatief komen) al zelfverzekerder worden: "Ze staan soms wat naast de maatschappij en kunnen hier echt weer iets betekenen." Door de reuring die rondom pand en school is ontstaan, heeft de wijkraad ook drie nieuwe jonge wijkraadleden kunnen verwelkomen die echt iets willen betekenen voor de wijk. De wijkraad heeft nu ook meer haar eigen rol gevonden; ze werkt samen met andere partijen en beslist mee. Het pand voelt anders dan een 'normaal' wijkcentrum, omdat het straks echt van de wijk is: "Je komt er iets leuks doen of gewoon een kopje koffie drinken bij het initiatief van je medewijkbewoner. Dat is natuurlijk enorm laagdrempelig."

Kruisbestuiving Schiphollaan en Community School

De ontwikkeling van de Community School naast het pand geeft ook een impuls aan de ontwikkeling van de omgeving. Er wordt ook samengewerkt met de naastliggende Jeanne D'Arcschool aan het opzetten van de Community School en daar is men trots op. Het pand Schiphollaan is voor drie jaar beschikbaar, tegelijkertijd zijn er plannen voor nieuwbouw voor de

PACT

Jeanne d'Arcschool. Ideeën die men nu bedenkt voor de Community School, kunnen uitgetoet worden in het pand aan de Schiphollaan. Wat succesvol is, kan dan (ook fysiek) een plek krijgen in de nieuwbouw. In het pand zijn ruimtes doorgebroken en is een glazen pui geplaatst naar het schoolplein toe. Ouders van leerlingen op school kijken door de glazen pui naar binnen en zijn dan eerder betrokken en geneigd om een kijkje te komen nemen. Deze ruimtelijke ingreep maakt het geheel letterlijk laagdrempeliger. Zo geeft het vrijgekomen pand aan de Schiphollaan een kans om het community denken uit te vergroten en daarmee een impuls te geven aan de transformatie van het hele stadsdeel.

Remmende werking

Wat er staat te gebeuren, wordt gezien als experiment; wat kunnen we met zo'n 'huis van de wijk'? Bij zo'n experiment komen wel de nodige hobbels kijken. Zo hebben bewoners en andere betrokken partijen lang in de wachtstand gestaan, omdat onduidelijk was of ze mochten beginnen. De formaliteiten, systemen en processen bij de gemeente remmen soms erg hard af. Wijkraad en buurtbinders vertellen: "Dat had tot gevolg dat eerst aandacht is besteed aan het omkeren van de negatieve energie die was ontstaan. We hebben elkaar goed in de ogen gekeken; de belangen op tafel, open en bloot, transparant zijn naar elkaar. Om ervoor te zorgen dat mensen aangehaakt blijven, is het enorm belangrijk dat partijen om ons heen, zoals de gemeente, openheid van zaken geven. Maar de aannemer wil bijvoorbeeld de bouwplanning niet met ons delen." Zelf hebben ze trouwens af en toe ook bewust vertraagd. "Het is belangrijk om alle perspectieven te leren kennen in de wijk, en dat zijn er veel. Stel je oordeel uit tot je alles gehoord hebt en ga dan pas beslissen."

De energie zit er nu weer goed in. Er is werk aan de winkel om een gezamenlijke droom te verwezenlijken: een wijk waarin iedereen zich prettig voelt, waar je mag leren en jezelf ontplooien!

Food: bron voor ontwikkeling en samenzijn in Noord

Wat willen we voor Noord? Met deze vraag zijn inwoners en wijkprofessionals in co-creatie aan de slag gegaan. Meer 'Power to the people'.

Verbinden met en in de wijk

De uitkomsten van de wijkarena zijn onder andere meer gemeenschapszin, verbinding in Noord, meer waardering en focus op wat er is en meer mogelijkheden voor mensen uit de wijk om zich te kunnen ontplooiën en ontmoeten. Vanuit een vrij monotone ruimtelijke omgeving met een zeer rijke sociale, culturele omgeving willen we toewerken naar een integraal gedifferentieerde wijk. De wijk heeft ontmoetingsplekken nodig, dus we willen werken aan voorzieningen. We willen erin slagen de ruimtelijke opgaven te koppelen aan de sociale analyse.

Dat doen we vanuit de wijk. Waar hebben bewoners behoefte aan? Wat speelt er écht bij de mensen, wat kunnen zij zelf en waarin zouden zij willen helpen/werken? Hoe kan je deze aspecten met elkaar verbinden waardoor een fysieke ingreep resulteert in een gebruiksbehoefte van de bewoners, in voorzieningen vanuit de wijk, in werkgelegenheid voor de wijk en leren ín de wijk van de praktijk? Dus: "Meer Power to the people, en dat betekent dat je op zoek gaat naar ruimte van en voor mensen. Om de lokale economie te stimuleren, maar ook om aan te sluiten bij de diverse culturele identiteiten die Tilburg Noord rijk is", vertellen zowel Jessie van Dijk van Wonen Breburg alsook Hans van der Schroeff en Elisabeth Boersma, beide als anders werkende ontwikkelaars betrokken bij het co-creatieproces.

In gesprek met de wijk

Op allerlei plekken ontstaan nu mooie initiatieven, zo ook op het vlak van eten (Food). Dat komt doordat partijen op een andere manier met elkaar durven samen te werken en daardoor veel sneller kunnen schakelen. Hoe zo'n initiatief snel kan ontstaan, laat het voorbeeld zien van een inwoner in Noord. In het gesprek bleek zij een geboren ondernemer. "Toen we haar spraken was ze jaren geleden al gestopt met het delen van haar ideeën omdat ze het gevoel had dat ze toch niet gehoord werd. Maar je moet de juiste vragen stellen!"

De ontwikkelaars hoorden haar wens om te koken en voor zichzelf te beginnen en verbonden haar aan een woonconsulent van de woningcorporatie. De woonconsulent wilde echt luisteren en meekijken naar wat wél mogelijk is. Nu is er plek gecreëerd in de Perosiflat waar de bewoonster een kookstudio kan beginnen, op een manier die veel biedt aan mensen in de flat. Ze vertelt: "Ik ben nu bezig alles op te zetten, maar ik leer in het proces al zo veel! Ik haal er nu al veel vreugde uit. Hopelijk kunnen mensen hier elkaar ontmoeten op een ongedwongen manier. Ik ben trots dat ik aan mijn zoon kan laten zien hoe het anders kan, dat er een keus is. Je kán kiezen om een kookstudio te beginnen. Ik wil meer jongeren in de wijk ruimte bieden om langs te komen en het te hebben over wat zij belangrijk vinden."

'Tilburg-Noord, het grootste restaurant van Tilburg!'

Dat eten verbindt weten we allemaal, maar in een wijk waar meer dan 126 culturen wonen liggen generaties aan kennis over voedsel, ingrediënten, voorbereiding, koken en natuurlijk samen genieten. Achter die Hollandse voordeur is dat goed verborgen. Door dit zichtbaar te maken en te vergroten, te verbinden, ontstaan nieuwe ontmoetingsplekken waar gekookt wordt, waar men samen eet en waar wordt geproduceerd. Ook leert men van elkaar en hebben onderwijsinstellingen een KASlokaal waar wordt gewerkt aan opleidingen, werkgelegenheid en aan verbindingen tussen de culturele culinaire rijkdom die aanwezig is. Op deze wijze krijgt 'Food' betekenis voor de wijk, en temeer nog voor Tilburg!

Een klein huiskamer-restaurantje is daarvoor -in ons geval- de kiem. De bewoonster die een kookstudio opent, kookt in eerste instantie voor de mensen uit de Perosi-flat. Gezonde afhaalmaaltijden, kook-workshops, en zo voorts. Tegelijk stimuleert en betreft zij andere moeders die mee willen koken en werken. Ze doet al kleine cateringopdrachten voor o.a. de gemeente, WonenBurg en betrokken marktpartijen. Door met de wijk en allerlei spelers in de wijk in gesprek te blijven, ontstaan vanuit dit initiatief nieuwe ideeën over schoolontbijten door ouders voor kinderen, over voedselproductie in de wijk, over natuurspeeltuinen en kruidentuinen, waar ouders en kind tegelijk actief kunnen zijn. Het mooie van Food is dat het klein begint en dat er vervolgens zoveel meer activiteiten aan gekoppeld kunnen worden. Wellicht openen binnenkort op 'Restaurant for a Day' honderden mensen in Tilburg Noord hun voordeuren en krijgen we dan als voorproefje het grootste Restaurant van Tilburg te zien!

Dus: Power to the People

De betrokken professionals zijn blij met de bewoonster die start in de Perosi-flat: "Ze werkt er hard voor. Het is mooi om te zien dat wij iets kunnen bieden, maar vooral dat zij het met beide handen aanpakt en er haar eigen ding van maakt. En dát is het belangrijkste, zo dragen we bij aan 'Power to the People', waarbij mensen zich ontplooiën en tegelijkertijd gewerkt wordt aan meer verbindend samenzijn."

Rolmodel

Een ander voorbeeld in Noord is de Wereldkeuken binnen Het Ronde Tafelhuis. Het Ronde Tafelhuis brengt mensen en activiteiten bij elkaar waarbij religie en cultuur van belang mogen zijn. "Mensen willen elkaar ontmoeten en willen werken, maar dan moet je wel goed kijken naar de waarde van mensen." Vanuit die opvatting experimenteert Thea van Blitterswijk, bij velen bekend als het gezicht van Het Ronde Tafelhuis, met het in dienst nemen van één van de vaste vrijwilligsters. "Als ze een baan heeft, geeft dat haar meer ruimte om zich te ontwikkelen. Wellicht stijgt haar eigenwaarde ook en bovendien is ze zo een rolmodel voor anderen. Door deze ruimte te geven, kunnen we kijken wat voor effecten dat heeft."

Het is duidelijk dat er mooie initiatieven ontstaan en niet toevallig rondom eten. Eten verbindt en met de keur aan nationaliteiten is er ook veel te delen. Het past echt bij de identiteit van Noord. Hopelijk wil in de toekomst heel Tilburg naar Noord, juist omdat er zo veel gebeurt!

Jongerenadviesraad

Hoe neem je de blik van jongeren uit Tilburg-Noord mee in de vraagstukken van de gemeente'. Daar weten de jongeren van de jongerenadviesraad wel antwoord op.

PACT

Hoe neem je de blik van jongeren -specifiek in Noord- mee in de vraagstukken van de gemeente? Daar weten de jongeren van de jongerenadviesraad wel antwoord op. De jongerenadviesraad (JAR), ontstaan vanuit de IMC Weekendschool, bestaat uit betrokken jongeren die zich nog verder willen ontwikkelen. Zij werken aan opdrachten waarbinnen ze hun kijk op een bepaald vraagstuk geven. “Het is dan mooi om de reactie van de raad te horen”, vertelt een van de jongeren. “Ze geven wel eens aan versted te staan van ons werk en dat onze blik waardevol is.” Ook de discussie na het opleveren van de opdracht met de mensen die het voor het zeggen hebben, is erg waardevol: “Zij luisteren echt naar ons, we gaan in gesprek en discussiëren over het onderwerp. Samen denk je dan na over oplossingen. Je wordt serieus genomen. Deze mensen – wethouders, beleidsbepalers – kunnen er ook iets mee doen.”

Positieve effecten

Haar mooiste moment: “Tijdens een gesprek met raadsleden realiseerden deze zich dat niet alleen de situatie moet veranderen, maar dat zijzelf ook iets moeten veranderen. Dat was zo mooi, dan heb je het echt gehoord. Zo kun je samen ook weer verder komen.”

Suggesties van de jongeren werden al meegenomen in de invulling van het Wagnerplein. Ook is op advies van de jongerenadviesraad een pannaveldje aangelegd. Jongeren zijn op deze manier meer betrokken bij de wijk, maar het draagt ook bij aan het gevoel in de wijk dat er meer naar mensen in Noord wordt geluisterd. Daarmee heeft het twee keer een positief effect.

Wel even omschakelen

De jongeren staan centraal bij jongerenadviesraad. “Je moet vooral denken vanuit hen: wat willen zij, wat hebben zij nodig? Daar organiseer je de rest omheen”, zegt een van de coördinatoren. “Daarom is het nu extra mooi dat hun opdracht nu vrijer is, dat hen gevraagd is waar ze zelf aan willen werken.” Maar je eigen opdracht formuleren, dat is wel even omschakelen en zoeken. De opdrachtgever vanuit de gemeente is betrokken en veelal enthousiast.

Dat helpt, maar ook de kritische vragen helpen hen verder. Wat ze nu gaan doen? “We willen heel graag het echte Noord laten zien aan iedereen, dus maken we daar nu een documentaire over.”

Zeggen waar het op staat

En dat doen de jongeren vooral veel samen. “Toen ik er bij kwam voelde ik me meteen welkom en voelde het goed. Je leert iedereen snel kennen, je werkt toch samen ergens naar toe”, vertelt één van de deelnemers. Een ander vult aan: “We zijn het onderling vaak eens, maar er is ook ruimte als je het ergens niet mee eens bent. Dan ga je in gesprek en leg je het uit.” Je stem laten horen en zeggen waar het op staat. Dat is ook meteen een belangrijke les die de jongeren bij de JAR hebben geleerd. “Natuurlijk let je op hoe je iets zegt, maar dat je het zegt is belangrijk. Ook al is het iets wat de ander niet wil horen. Vertrouw er op dat je er samen uit komt.”

Opgaven van morgen

De coördinator is trots: “Kijk wat je kan bereiken als je niet in het cliché blijft hangen dat jongeren de toekomst zijn, maar het écht invulling geeft! De passie die je terugziet bij alle deelnemers en hoe sterk ze zijn geworden in het geven van hun mening... Deze jongeren kunnen en willen nu ook al een bijdrage leveren, neem dat serieus.” En waar zouden ze nog aan willen werken? “Een plek voor jongeren die rondhangen. Dat soort plekken zijn er al wel, maar de jongeren gaan er niet heen. Wat willen zij dan echt? En ook de brede opgave rondom wonen. Huisvesting heeft namelijk veel impact op je leven, op wat je wel en niet kan doen. Misschien kan dat wel een interessante samenwerking worden met woningcorporaties, hoe kijken zij er tegenaan wat jongeren nodig hebben?” Hopelijk komen er nog veel mooie ideeën uit dit initiatief!

De verwevenheid van ruimtelijke en sociale ontwikkeling

Bouwen aan een vitale en inclusieve stad is voor Ludo Hermans – stedenbouwkundig ontwerper voor de gemeente Tilburg – een leidraad in zijn werk. De verwevenheid van de ruimtelijke en sociale ontwikkeling van een gebied krijgt in de PACT-aanpak nadrukkelijk aandacht. Ludo Hermans, van opleiding architect, maakt onderdeel uit van het kernteam van de PACT-aanpak. Hij is van mening dat we geen stadsarchitecten nodig hebben, maar stadsbouwers. De stadsarchitect is vaak sterk gericht op esthetiek, terwijl we eerst en vooral de maatschappelijke behoefte moeten dienen in een gebied. Het gaat dan over goed en slecht (waar esthetiek een onderdeel van uit kan maken) in plaats van over mooi en lelijk. Van de manier waarop gemeente Tilburg de gebiedsontwikkeling Piushaven de laatste jaren aanpakt, heeft Ludo veel geleerd. Dat neemt hij mee in de PACT-aanpak.

Meebewegen met de veranderende werkelijkheid

In de Piushaven is de beweging gemaakt van een stedenbouwkundig 'blauwdrukplan' naar een blijvende en zich evoluerende stedenbouwkundige ontwikkelvisie. Dat betekent: wel weten waar je grofweg heen beweegt, maar geen uitspraken doen en vastleggen over hoe iets er precies uit moet gaan zien. Elke twee jaar wordt opnieuw de balans opgemaakt tussen de verschillende elementen die aan de orde zijn: aard en omvang van het programma, wensen van bewoners, kwaliteit van de openbare ruimte, economisch en maatschappelijke ontwikkelingen. Op basis daarvan wordt herschikt en bijgesteld. De werkelijkheid is heel veranderlijk. Door regelmatig opnieuw de balans te zoeken, 'groeit' het plan eerder dan wanneer gewerkt wordt met een blauwdruk. Zo evolueerde het oeverpark naar oevernatuur. En is er gekozen voor gesloten woonblokken zonder openbare ruimte aan de achterzijde. Veiligheid was hierbij een belangrijk sociaal motief.

Vormgeven aan eigenheid

Naast 'dynamische planvorming', is het vormgeven aan stedelijke ontwikkeling vanuit het 'verhaal' en de eigenheid van een stadsdeel cruciaal om maatschappelijk dienstbaar te zijn aan het gebied. Dit heeft bijvoorbeeld goed gewerkt in de Tilburgse binnenstad. "Daar zijn we de identiteit en functie van de verschillende gebieden – waaronder dwaalgebied, museumkwartier en spoorzone – gaan zien, verbinden en versterken. Dat maakt een beleefbaar geheel dat intensiever gebruikt wordt, waar mensen erkenning uit halen en dat bovendien economisch aantrekkelijker is."

Gestapelde sociale problematiek

Ook de (randstedelijke) wijken Tilburg-Noord, Tilburg-West en Groenewoud kennen hun eigen verhaal. Noord bijvoorbeeld is ooit gebouwd voor witte gezinnen die in het groen wilden wonen, in de tijd van sterk geloof in vooruitgang, van materialisering en van individualisering van het bestaan. De wijk is stedenbouwkundig dezelfde gebleven, maar al het andere is veranderd. Er wonen nu mensen van 120 verschillende culturen, waaronder relatief veel kwetsbare gezinnen. Er is sprake geweest van afwenteling op deze wijken, zoals huisvestings- en migratie-effecten. Zo is gestapelde sociale problematiek opgebouwd: groeiende verschillen tussen de haves en have nots, kinderen

Uit-
gelicht

die met achterstand op school komen en een gebrek aan toekomstperspectief. De PACT-aanpak moet antwoord geven op de vraag: hoe kun je de juiste focus en impuls genereren voor deze wijken? Deze aanpak kenmerkt zich door multidisciplinariteit, het opereren in de actualiteit, denken en handelen bij elkaar én de tijd nemen om dingen te proberen zonder er meteen een project van te maken.

Ruimtelijke aanpassingen voor sociaal-maatschappelijke vraagstukken

Qua stedelijke inrichting matchen deze wijken niet meer met wat de bewoners nodig hebben; wijken die gebouwd zijn vanuit een idee dat niet meer bestaat en nu slecht werkt. Het is dus onmisbaar om ook vanuit een ruimtelijke bril naar de maatschappelijke opgaven in deze wijken te kijken. Als stedenbouwkundige is Ludo betrokken bij tal van initiatieven in deze gebieden, waaronder de Schipholaan en de Community School, de Kapelmeesterlaan en het Pater Van Den Elsenplein. In het voorbeeld van de Kapelmeesterlaan probeert men tot maatregelen te komen die de leefbaarheid van die woonvorm verbeteren. Kan in een appartement bijvoorbeeld een studieplek voor kinderen en jongeren worden gecreëerd in combinatie met bewoning door studenten die een stuk begeleiding op zich nemen. En hoe kunnen we het buiten spelen veiliger maken voor kinderen. De openbare ruimte is nu zo ingericht dat de galerij en de keukens gericht zijn op de parking en niet op de groene kant. Dat maakt dat ouders weinig zicht hebben op hun kinderen. De parking zou geruild kunnen worden met het groen. Of er kunnen omheinde speelvelden gemaakt worden, die rechtstreeks toegankelijk zijn vanuit een trap vanuit het flatgebouw. De stedenbouwkundige ontwerpt voor sociaal-maatschappelijke vraagstukken.

Werken aan een 'verweven kijk'

Het verbreden en verankeren in de gemeentelijke organisatie van een 'verweven kijk' op stedelijke ontwikkeling, zoals hierboven geschetst, gaat niet zonder slag of stoot. Zo vraagt het – zeker ook de PACT-aanpak - om een andere invulling en houding ten aanzien van plannen, monitoren en verantwoording afleggen. Heel concreet betekent dat onder meer: tijd geven om uit te zoeken en te ontdekken wat wel en niet werkt. Ook worden stedelijke ontwikkelprojecten vanuit de ambtelijke organisatie nog te vaak puur ruimtelijk aangevlogen en teveel eigenstandig bezien. Daardoor blijven kansen liggen voor de maatschappelijke ontwikkeling van de stad en haar bewoners. En zeker ook voor het versterken van kwetsbare wijken!

Challenge Nieuw Werk

Het is nogal een uitdaging: nieuwe manieren vinden om mensen die geruime tijd niet mee kunnen doen op de (prestatiegerichte) arbeidsmarkt toch naar betaald werk te helpen. Toch is precies hiervoor de Challenge Nieuw Werk opgezet. Er is een nieuw soort werk met een andere kijk op waardering en rendement nodig”.

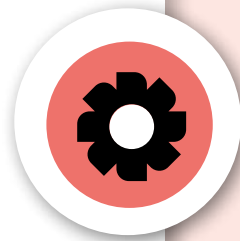
Het is nogal een uitdaging: nieuwe manieren vinden om mensen die geruime tijd niet mee kunnen doen op de (prestatiegerichte) arbeidsmarkt toch naar betaald werk te helpen. Toch is precies hiervoor de Challenge Nieuw Werk opgezet. “Er is een nieuw soort werk met een andere kijk op waardering en rendement nodig. Iets dat parallel staat aan de reguliere arbeidsmarkt en dus geen werk verdringt. Mensen kunnen vaak wel iets bijdragen wat waardevol is voor de maatschappij, maar worden daar nu nog niet voor betaald” vertelt een van de samenwerkingspartners.

Van idee naar praktijk

Vertrekpunt hierbij is steeds de inbreng van inwoners. Want wat vinden zij maatschappelijk waardevol werk? En welke ideeën voor innovaties hebben zij? Na een inspirerende bijeenkomst in de Lochal zijn er 31 voorstellen voor het creëren van nieuwe werkzaamheden gedaan. Hieruit zijn drie ‘winnaars’ gekozen door een vakjury waarin onder andere het ministerie van SZW, een ervaringsdeskundige en een hoogleraar zitting hadden. De prijswinnaars zijn Tonnekes rijdende winkel, onlangs nog te bewonderen in een documentaire op NPO, een idee van Diamant-groep over tegengaan van medicijnverspilling, en Home Instead Thuis-service. De ideeën stimuleren zowel werkgelegenheid als nieuwe vormen van dienstverlening en samenwerking. Daarnaast hebben ze vaak ook een sterke maatschappelijke component, zoals het signaleren van behoeften in de wijken of tegengaan van eenzaamheid.

De prijs? Ondersteuning van de innovatiegroep die met hen aan de slag gaat om het idee daadwerkelijk in praktijk te brengen. Naar gelang de behoefte (en mogelijkheden) kunnen de winnaars ondersteuning krijgen bij zaken zoals netwerk, uitwerking van de business case of bij financiële middelen. “Maar er zaten meer interessante ideeën bij die op elkaar leken maar wel wat verdere uitwerking nodig hadden. Voor een aantal van deze ideeën hebben we dan ook drie innovatieclusters geformeerd: Persoonlijke dienstverlening, Duurzaam/Circulair en Groen.

Optimale kansen

Wellicht kunnen de mensen samenwerken om tot een goed uitgewerkt idee te komen. Als dat lukt krijgen zij ook ondersteuning om het idee echt naar de praktijk te brengen.”

Blij verrast

Dat er zo veel inzendingen zouden komen heeft de organisatoren blij verrast. Maar ook de kwaliteit verraste hen: “Veel mensen hebben een hele goede poging gedaan waarbij recht is gedaan aan de complexiteit van de Challenge. Het is geen gemakkelijke vraag die we hebben gesteld. Probeer maar eens iets te bedenken wat nog niet bestaat. Dat is ontzettend lastig.”

Tijd en zorgvuldigheid

“Ik ben blij dat we hier in Tilburg het experiment aan durven gaan”, vertelt een van de organisatoren. “Hopelijk kunnen we op termijn ook naar het Rijk toe laten zien welke alternatieven er vanuit de praktijk zijn voor de Participatiewet. Maar ik weet ook dat we er nog niet zijn. De volgende fase is best spannend en complex; de ideeën moeten worden aangescherpt en de mensen moeten het dan echt gaan doen. Dat vraagt nogal wat. Vaak moeten er compromissen gemaakt worden om ideeën te laten slagen. Kunnen en willen de initiatiefnemers zulke compromissen sluiten? Het zit hem echt in de organisatiekracht en flexibiliteit van mensen. In de komende fase zitten waarschijnlijk ook de grootste lessen. Voor de initiatiefnemers en voor ons als organisatie.” De belangrijkste les tot nu toe? “Het kost tijd om zoiets te organiseren, maar ook zorgvuldigheid. Als je het serieus neemt als organisatoren, krijg je ook veel meer vanuit de deelnemers terug. En voor hen doen we het uiteindelijk!”

Elk kind een goede start en toekomst

Het doel van het project 'elk kind een goede start en toekomst' is om een gemeenschappelijke taal en instrumentarium voor de gesprekken met ouders en kinderen te ontwikkelen en gebruiken.

Goede start

Het doel van het project 'elk kind een goede start en toekomst' is om een gemeenschappelijke taal en instrumentarium voor de gesprekken met ouders en kinderen te ontwikkelen en gebruiken. Dit is belangrijk omdat ouders en kinderen zo niet steeds hun taal aan hoeven te passen aan de professional (huisarts, school, jeugdhulpverlener), maar dat elke professional de taal van het kind en de ouders spreekt. Het instrument dat ontwikkeld is heet de Kansencirkel, deze bestaat uit vragen over acht ontwikkelgebieden voor het kind.

De acht ontwikkelgebieden uit de Kansencirkel zijn gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar beschermende factoren in de ontwikkeling van kinderen. De Kansencirkel is een instrument om met elkaar in gesprek te gaan, met ouders en kinderen – mét hen, niet óver hen – en met collega's uit verschillende werkgebieden. Zodat ze allemaal dezelfde taal spreken en elkaar beter begrijpen. De Kansencirkel blijft eigendom van de kinderen en de ouders; ze kunnen deze naar elk gesprek dat ze voeren meenemen.

Vijf pilots in het onderwijs

Op vijf basisscholen wordt op dit moment geoefend met de Kansencirkel: "We kiezen duidelijk om het niet op te leggen maar in de praktijk te laten ontstaan." Kinderen en ouders geven in de pilots aan dat deze taal voor hen veel prettiger is. Het gesprek wordt – met het kind als vertrekpunt – gevoerd rondom de thema's: ontplooiing, koesteren, actief, respect, verantwoordelijkheid, erbij horen, veiligheid en gezondheid. Ouders en kinderen worden daarin gehoord, verstaan en tegelijkertijd wordt het perspectief uitgebreid met de verhalen van de professionals. Daarmee ontstaat er ook meer vertrouwen. Er bestaat ook een inspiratieteam, waar professionals van alle organisaties terecht kunnen voor tips en handvatten, bijvoorbeeld voor een workshop over de Kansencirkel. Een intern begeleider van een school die met de Kansencirkel werkt vertelt: "In de praktijk zie je dat door het constructieve, vaak preventieve gesprek doorverwijzingen worden verminderd. Ouders ervaren de gesprekken nu als prettiger, want het gaat ook over de positieve dingen én het wordt echt samen gedaan."

De droom van de initiatiefnemers: "Dat we alle kinderen, ouders en professionals in Tilburg kunnen inspireren tot het gebruik van de Kansencirkel. Dat betekent dat we hen willen informeren, enthousiasmeren en kennis willen laten maken met de Kansencirkel; van schooldirecteur tot medewerker in de Kinderopvang, van IB'er tot schoolmaatschappelijk werker. Want we gunnen alle kinderen en volwassenen een omgeving waarin ze kunnen groeien!"

Kansrijke Start Pilot Groenewoud

Elk kind verdient de best mogelijke start in het leven en een optimale kans op een goede toekomst, ongeacht waar zijn of haar wiegje staat.

Elk kind verdient de best mogelijke start in het leven en een optimale kans op een goede toekomst, ongeacht waar zijn of haar wiegje staat. De zwangerschap en de eerste jaren zijn cruciaal voor een goede start. De fysieke en sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller te zijn van problemen – zowel lichamelijk als mentaal - op latere leeftijd. Vroeg is dan ook niet vroeg genoeg.

Uit de vele gesprekken in onze stad met (aanstaande) ouders, professionals uit de geboortezorgketen en het Sociaal Domein kwamen drie wensen naar voren

1. Het kind moet écht centraal staan en niet het systeem
2. Ouders willen graag een goede ouder zijn en willen hierin ondersteund worden
3. Een Goede Start voor elk kind vraagt om een andere meer interdisciplinaire werkwijze tussen o.a. verloskundigen, jeugdverpleegkundigen, gynaecologen, kraamzorg, peuterspelen en sociaal werk

Het uitgangspunt van deze pilot is om samen met professionals en (aanstaande) ouders uitvoering te geven aan deze wensen door dát te doen wat echt nodig is en in de praktijk het verschil maakt. Hierbij is belangrijk dat professionals uit het Sociaal Domein tijdens de zwangerschap en het liefst al eerder betrokken zijn om de nodige ondersteuning te leveren aan kwetsbare (aanstaande) ouders. De verloskundigen, gynaecologen en de kraamzorg hebben hierbij een belangrijke signalerende functie. Ouders willen graag meer lotgenoten contact met andere (aanstaande) ouders en één duidelijk aanspreekpunt voor hulp en advies. Ook is het juist bij kleine kinderen belangrijk dat zij gezien worden in hun eigen thuisomgeving. Dit kan thuis bij papa en mama zijn maar bijvoorbeeld ook bij oma en opa of andere belangrijke personen uit het netwerk. Aan deze uitdagingen wordt gewerkt in de pilot Groenewoud.

Goede start

Samen ontwikkelen in het Groenewoud

De kwetsbaarheid van (aanstaande) gezinnen in deze wijk is groot. Van de inwoners geeft 38% aan moeite te hebben met rondkomen, van de ouders ervaart 37% bovengemiddeld veel stress bij de opvoeding en 14% van de moeders rookt tijdens de zwangerschap. Het risico op een valse start voor kinderen in deze wijk is dus hoog. De pilot begint op kleine schaal met ouders en professionals uit de wijk. Op deze manier willen we ook een gevoel van eigenaarschap creëren, zodat op de lange termijn succesvolle initiatieven geborgd blijven. Hierbij zijn jeugdgezondheidswerkers, het Toegangsteam, R-newt, de kraamzorg, de kinderdagopvang en het ETZ (verloskundigen, gynaecologen en het medisch maatschappelijk werk) aangesloten. Er wordt gewerkt aan een gezamenlijke intake vanuit het medisch en sociaal domein voor zwangere vrouwen. Samen met ouders van jonge kinderen realiseren we een ontmoetingsplaats in de wijk voor ouders en zwangere vrouwen. De kraamzorg en de jeugdgezondheidszorg gaan gezamenlijk intakes doen bij kwetsbare ouders.

Zo doen we dat!

Ruimte voor nieuwe manieren van werken

De Agenda Sociaal 013 kwam tot stand op basis van een unieke aanpak die gericht is op het kunnen doorgronden wat er werkelijk toe doet voor de Tilburgers. De aanpak, ervaringen en lessen zijn vastgelegd in de publicatie 'Agenderen op z'n Tilburgs'. Niet verwonderlijk dat binnen het samen met de stad werken aan de GROW-opgaven nadrukkelijk ruimte is voor op vernieuwende manieren van werken in en met professionals en inwoners in onze stad. Niet omdat we op zoek zijn naar dé beste manier van werken, maar omdat we geloven dat een andere manier van kijken, samenwerken en doen, leidt tot meer eigenaarschap en beter passende oplossingen voor de Tilburgers en hun wijken. Ook binnen de PACT-aanpak wordt met verschillende nieuwe werkwijzen ervaring opgedaan. Drie lichten we er hier uit: Systemisch werken Zuid, Wijkarena Noord en Innovatielab West.

Systemisch werken Zuid

In Groenewoud is een klein team van professionals uit verschillende organisaties dagelijks aan de slag om stapsgewijs aansluiting en ingangen te vinden bij bewoners. De wijk wordt beschouwd als een samenhangend ecosysteem; verschillende groepen bewoners en instanties hebben een wisselwerking met elkaar en ontwikkelen 'vaste' patronen en dynamieken. Door heel dicht in de buurt te werken, leren de professionals deze patronen kennen. Vanuit beter begrip van wat er speelt kunnen we andere dingen doen dan die we normaal zouden inzetten om deze patronen te doorbreken en de wijk en haar bewoners positief in beweging te zetten.

In het geval van Groenewoud is één van de wezenlijke belemmerende patronen het grote wantrouwen tegen de overheid en instituties. Daardoor is de meldingsbereidheid laag en blijft de informatiepositie van wijkpartners beperkt. Een gunstige conditie voor ondermijning helaas. De eerste stap om daar beweging in te krijgen is letterlijk heel dicht in de buurt gaan werken en aanspreekbaar en zichtbaar zijn, om zo vertrouwen te winnen.

Eens per maand is er de 'Groenewoud Academy': een breed samenzijn van professionals en inwoners (o.a. basisscholen, woningcorporaties, welzijnswerk, jeugdwerk, gemeente, wijkraad). Zij bepalen samen met elkaar waar aandacht voor nodig is in de wijk. De focus wordt dus kort en continu bepaald.

Het mes snijdt aan twee kanten

In deze bijeenkomsten staat lerend evalueren centraal: we bespreken veel voorkomende situaties in de wijk en bespreken hoe onze inzet anders of beter kan. Daar komen nieuwe werkprincipes en - afspraken uit voort. Zoals de afspraak dat na een incident in de wijk degene die fysiek het dichtste bij is en de beste ingang naar de bewoners heeft,

“Er kan zo'n kloof zitten tussen wat er gebeurt en kan in een wijk en de verwachtingen die vanuit de politiek of vanuit de ambtelijke organisatie geponeerd worden op die wijk

even langsgaat om te vragen hoe het gaat met de betrokkenen. In plaats van degene langs te sturen die dit volgens 'het boekje' zou 'moeten' doen. Dat kan de buurman zijn, de sportjonge-

renwerker of de juf. De relatie met de vaak kwetsbare bewoners wordt verbeterd en de professional krijgt meer autonomie en handelingsruimte om te doen wat passend is. Zo snijdt het mes aan twee kanten.

Twee praktijkvoorbeelden

Er komt een signaal uit een straat over overlast van een onbekende vrouw die kattenvoer in brandgangen plaatst. Door hierover met verschillende bewoners uit de straat in gesprek te gaan vanuit verschillende perspectieven (politie, sociaal werk en gemeente), kunnen we met een handhavingsactie een overlastadres aanpakken waar sprake blijkt van illegale verhuur van een sociale huurwoning, bewoning door een labiele zorgmijdende vrouw en opslag van gestolen spullen.

Als laatste voorbeeld, hadden betrokken professionals (o.a. school, kinderopvang, R-Newt Kids en GGD) de opdracht om gelijke kansen op ontwikkeling te creëren, met als één van de doelen meer kinderen naar de voorschoolse opvang te krijgen. Vanuit hun opgedane ervaring met de wijk en de bewoners constateerden ze dat de naam 'voorschool' eerder zou afschrikken dan uitnodigen en dat deze oplossing indruist tegen hoe bewoners het zelf zouden doen. Ze kwamen op een werkwijze waarbij het betrekken en begeleiden van de ouders hand in hand gaat met het ontvangen van de kinderen. Bij Meet & Play worden nu samen met de ouders activiteiten georganiseerd die zowel de ontwikkeling en sociale vaardigheden van de kinderen stimuleren, als ook de ouders ontmoetingsmogelijkheden en ondersteuning bij opvoedvragen biedt.

Toegenomen contact en vertrouwen

Anderhalf jaar verder merken de professionals in de wijk dat het contact met - en het vertrouwen van - de bewoners sterk is verbeterd. Het is nu zaak om de zaadjes die zijn geplant verder te laten ontkiemen en tot wasdom te laten komen.

Wijkarena Noord

Noord kent een opeenstapeling van uitdagingen op het gebied van armoede, werkloosheid, scholing en gezondheid en is zo een voedingsbodem voor ondermijning en criminele invloeden. De cijfers uit Tilburg-Noord laten zien dat de aanpak die tot dusver werd gekozen te weinig effect had op de problematiek in de wijk. Feiten en analyses over wat er 'mis' is in de wijk zijn relevant, maar vaak ingestoken vanuit een probleemgestuurde, beleidsmatige en ook wel verkokerde blik. Die laat weliswaar de urgentie zien om zaken aan te pakken, maar leidt daarmee niet automatisch tot een effectieve aanpak.

We willen wel verantwoording afleggen, maar dat doen we – zeker in deze fase – wel op een andere manier. Door verhalen op te halen van mensen uit de buurt: dit is hoe de situatie was, dit hebben we toen gedaan en dit is hoe dat mij geholpen heeft.”

“Wat je steeds moet doen, is grote beelden vertalen naar subtiele interventies. Pak je het te groots aan, dan zit je voor je het weet in overlegcircuits. Dan hoort men er een jaar lang niets meer van en wordt er vervolgens iets neergezet wat toch niet helemaal aansluit. Blijf doen in kleine stapjes.”

Deze constatering vormt de directe aanleiding om te gaan werken met de methode van de wijkarena. Een wijkarena is een manier om samen met een brede vertegenwoordiging van bewoners

anders te gaan kijken naar de wijk en wat er nodig is. De wijkarena is gebaseerd op de transitieleer. Daarin wordt gewerkt vanuit de gedachte dat het disruptieve effect van het wankelen van gevestigde sociale structuren en aannames verzacht kan worden door gelijktijdig nieuwe structuren en oplossingen te ontwikkelen.

Een verhaal van trots

In 2019 werden in Noord meerdere arena-sessies georganiseerd waar steeds 20 tot 40 wijkprofessionals en bewoners van verschillende leeftijden en achtergronden aanwezig waren; een ander netwerk dan gebruikelijk, van inwoners, ondernemers en professionals met verschillende expertises (sociaal, fysiek, economisch). Door deze andere samenstelling ontstaat een andere dynamiek en creatievere oplossingen.

Opvallend in de arenasessies van Noord is de verbondenheid en de krachtige spirit van de betrokkenen: zij karakteriseren Noord niet langer als probleemwijk, maar als ‘the place to be’, waar trots en een groeiend besef dat verandering mogelijk is met inzet van de ‘Power of the People’ zicht biedt op nieuwe mogelijkheden.

Sinds deze arena sessies zijn tal van concrete acties en initiatieven gestart en geïdentificeerd om Noord te versterken. Een aantal van deze activiteiten zijn ook in deze brochure geschetst, zoals Food, de Noordmannen, en de samenwerking met de Jongeren Advies Raad. De komende tijd ontwikkelen we deze en andere activiteiten met volle betrokkenheid van de bewoners verder

Innovatielab West

In West zagen we een aantal sociaal-maatschappelijke uitdagingen die vragen om gezamenlijke inzet en anders werken van de wijkpartners. Toch constateerden de partners dat de wijze waarop ze overlegden en samenwerkten eerder tot inactiviteit leidde dan tot het doen wat nodig is.

Wijkdagen West

Door de Innovatielabs die door de MOM (samenwerkingsverband tussen 10 maatschappelijke instellingen in Tilburg) werden geïnitieerd is een nieuwe werkwijze in de wijk ontstaan, die de reguliere overlegmomenten opheft.

De werkwijze is gebaseerd op Theory U. Er zijn vanaf augustus 2018 een aantal lab-sessies georganiseerd, met alle partners die een relevante rol hebben in de wijk, waaronder natuurlijk de bewoners. Blijkbaar leeft het, want het aantal aanwezigen is met iedere bijeenkomst gestegen, tot wel 50 mensen de laatste keer. Gedurende deze sessie wordt, zonder dat daar een structuur voor nodig is, helder aan welke zaken klein of groot de komende tijd gewerkt wordt. Vervolgens worden initiatieven en acties gedefinieerd, die, doordat ze vanuit de sessies zelf tot stand komen, weinig management en coördinatie vragen. Dat scheelt tijd!

Daarnaast is er een CoP (Community of Practice), anders gezegd een groep waarin collega's met elkaar hun inzichten en ervaringen delen, met vrije inloop om van elkaar te leren.

“De oplossingen die nodig zijn, zijn soms heel klein, maar vallen wel tussen de grenzen van organisaties.”

Twee praktijkvoorbeelden

De community school, en de Meet & Play die daar van onderdeel van uit maakt, is een sterk voorbeeld. Al in de eerste wijk sessie in augustus 2018 was urgentie over het voorschoolse onderwijs in dit deel van de stad voelbaar. De nieuwe werkwijze maakte dat we veel sneller een gezamenlijk beeld vormden. Zo is de samenwerking tussen de Jeanne d'Arc school met de gemeente ontstaan. In no time was de pilot een feit!

De herontwikkeling van de Schiphollaan is een ander voorbeeld van wat er kan loskomen door deze manier van uitwisselen. Juist doordat er geen sturende agenda of beleidsnotitie lag, was er ruimte voor het ontstaan van een natuurlijke samenwerking tussen de school, de wijkraad en bewoners, ContourdeTwern en de gemeente. In de Schiphollaan staat nu alles klaar om een variëteit aan lokaal ondernemerschap en creatievelingen een plek te geven en krijgt de filosofie van het community denken verder ruimte en fysiek vorm.

Anders werken vraagt continue alertheid

We zijn doorgaans gewend om te snel en vanzelfsprekend over te springen van probleem naar oplossing, zeker als de problemen groot zijn. Het gaat er juist om eerst te verdiepen met elkaar wat er echt schort en speelt en dan komen passende oplossingen vaak als vanzelf in beeld. Anders zitten we oplossingen uit te voeren die niet werken voor het probleem, met alle teleurstellingen van dien. Dit verdiepen hebben de drie genoemde methoden met elkaar gemeenschappelijk. Het anders werken en samenwerken, en denken vanuit plekken en mensen, is zeker nog geen 'natuurlijke manier' en vergt continue aandacht en investering.

Geduld en vertrouwen putten uit de verhalen over de ontwikkelingen

In alle wijken is het contact met bewoners enorm toegenomen. Professionals zien wat allemaal nog mogelijk is en dat er nog veel winst te behalen valt. Dan moeten de zaadjes die nu worden geplant wel de kans krijgen om op te komen. Dat vraagt om support vanuit de raad en de gemeentelijke organisatie en de ruimte voor 'passende' verantwoording. Het is soms wel een uitdaging hen mee te krijgen, omdat de werkwijze zo anders is en de resultaten zeker in eerste instantie niet SMART te maken zijn.

“Je hebt constante alertheid nodig om niet weg te zakken in een traditioneel projectgroepje dat veel overlegt volgens een vast stramien. Voor je het weet ben je dan de frisse energie die de 'U' aanwakkert weer kwijt.”

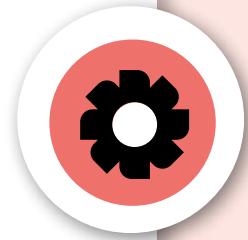

Prospects @ Work

Bij Prospects @ Work zoeken ze naar talenten en de eigen kracht van inwoners zonder startkwalificatie, met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt.

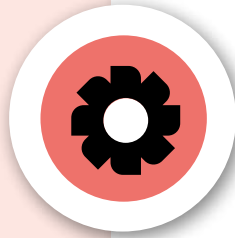

Optimale kansen

Bij Prospects @ Work zoeken ze naar talenten en de eigen kracht van inwoners zonder startkwalificatie, met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt. In de eigen wijk verrichten de deelnemers werkzaamheden die hen uiteindelijk kunnen leiden naar de reguliere arbeidsmarkt. Uitgangspunt is altijd 'werken vanuit het normale'. Zo maken ze geen vogelhuisjes, maar keukens. Repareren ze geen fietsen, maar maken ze auto's keuringsklaar. Dat is voor hen echt participeren. Belangrijk vindt Prospects @ Work om het totaal te overzien. Daarmee zeggen zij ook dat je re-integreren niet alleen doet: "Je moet intensief werken aan het totaal plaatje, het hele gezin werkt mee!"

Optimale kansen

Het Ambachtshuis Brabant

Het Ambachtshuis, met een dependance in Tilburg, is een particuliere onderwijsorganisatie die mensen opleidt in een ambacht op een praktijkgerichte manier.

Het Ambachtshuis, met een dependance in Tilburg, is een particuliere onderwijsorganisatie die mensen opleidt in een ambacht op een praktijkgerichte manier. Met persoonlijke aandacht en maatwerkoplossingen in (om)scholing kan je mensen weer aan het werk krijgen, zeker nu er veel tekort is aan vakmanschap. Zo heeft deelnemer Rob* tijdens zijn omscholings-traject veel vaardigheden geleerd, maar juist ook zijn geduld en het geloof in eigen kunnen vergroot. Om beter te kunnen werken heeft hij zelfs diverse hulpmiddelen ontwikkeld om werkinstructies beter te onthouden. Ook is Rob extra gaan werken om beter in het werkritme te blijven. Zo heeft hij niet alleen een praktijkdiploma, maar is hij ook in staat gebleken beter zijn grenzen aan te geven in het belang van zijn gezondheid. Mooi dat hij nu beloond wordt met een arbeidsovereenkomst!

*naam gefingeerd

Doe Mee in Tilburg

Leren hoe je op een andere manier in gesprek kan gaan met inwoners met een Participatiewet-uitkering, dat was de insteek van de pilot Doe Mee in Tilburg.

Leren hoe je op een andere manier in gesprek kan gaan met inwoners met een Participatiewet-uitkering, dat was de insteek van de pilot Doe Mee in Tilburg. Coaches gaan met hen in gesprek om er achter te komen wat ze zouden willen om er vervolgens mee aan de slag te gaan, zodat deze mensen gehoord worden en vertrouwen krijgen. Daardoor kunnen ze stap voor stap meer activiteiten oppakken. Zo is een vrouw die niet uit huis kwam door dit project gestart met beweegactiviteiten. Niet alleen goed voor haar gezondheid, maar ook voor haar contacten! De deelnemers aan de pilot kregen tot dan toe dienstverlening op het gebied van uitkering en minder op het gebied van participatie. Een belangrijke les die geleerd is: heb vertrouwen in elkaar en behandel de ander zoals je zelf wilt worden behandeld. De pilot is doorvertaald naar beleid en wordt nu breed tot uitvoering gebracht onder de noemer 'Tilburg investeert in perspectief'.

Ruimte om te leven

Project Tilburg Veilig Naar School

Dit project van de gemeente Tilburg richt zich op het creëren van veilige schoolomgevingen en routes.

Dit project van de gemeente Tilburg richt zich op het creëren van veilige schoolomgevingen en routes. Typerend voor het project is dat het kind centraal staat. Kinderen hebben in dit project dan ook een belangrijke stem in het zoeken naar oplossingen, samen met gemeente en de school zelf. Op basis van een aantal 'schoolschouwen' die samen met kinderen worden uitgevoerd zijn schoolzone elementen ontworpen. In het voorjaar van 2020 worden zes schoolomgevingen ingericht met deze nieuwe elementen. Het gaat onder meer om vrolijke verkeersborden en de Tilburgse variant van de Jantje Beton-hekwerken; de zogenaamde 'Peerke & Linde'-hekwerken. Het is een pilot en als het werkt wordt dit de standaard voor alle basisscholen. Het is leuk om met de jongste eindgebruikers te werken; kinderen geven nieuwe inzichten en energie. Van hun onbevangen denken, kunnen volwassenen nog wel wat leren.

Groot onderhoud Thomas van Aquinostraat

Tijdens het groot onderhoud van de Thomas van Aquinostraat en omstreken zijn bewoners en partijen zeer actief betrokken bij de herinrichting. Centrale vragen hierbij: wat zorgt dat bewoners zich prettig voelen?

Tijdens het groot onderhoud van de Thomas van Aquinostraat en omstreken zijn bewoners en partijen zeer actief betrokken bij de herinrichting. Centrale vragen hierbij: wat zorgt dat bewoners zich prettig voelen? en 'hoe kunnen we zorgen dat mensen achter de voordeur vandaan komen om elkaar te ontmoeten?'. Er is uiteindelijk gekozen om een 'groene knip' te maken ter hoogte van het wijkcentrum, zodat meer buitenruimte ontstaat voor ontmoeten en bewegen. Betrokkenen waardeerden de aanpak zeer. Er is onder andere door inwoners en mensen van Amarant gezamenlijk een mozaïek-bank gemaakt. Door hier samen aan te werken, zie je dat mensen daar elkaar ook in hebben gevonden. Om zoiets te doen, moet je over grenzen durven kijken en van het gebaande pad afwijken. Het helpt ook om het budget voor zo'n project niet alleen uit de harde componenten op te bouwen, maar ook budget in te ruimen voor het behalen van een 'sociale plus' zoals ontmoeting en verbinding in te wijk.

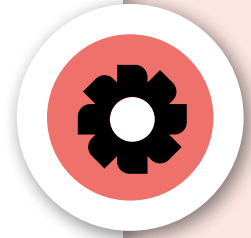

Goed Werk

Goed Werk is een onderhoud- en renovatiebedrijf met een maatschappelijke doelstelling. Vakbekwame medewerkers worden gekoppeld aan mensen die zich willen ontwikkelen richting de arbeidsmarkt.

Optimale kansen

Goed Werk is een onderhoud- en renovatiebedrijf met een maatschappelijke doelstelling. Vakbekwame medewerkers worden gekoppeld aan mensen die zich willen ontwikkelen richting de arbeidsmarkt. Daarmee wordt hen kans tot ontwikkeling geboden. Typierend voor de organisatie is dat ze zelfstandig en (subsidie)onafhankelijk opereert. Zo heeft Goed Werk ook de fysiek beperkte Johan* geholpen. Hij koos ervoor in de bouw te werken, maar door onder andere een reorganisatie is hij toch uitgevallen. Na wat omzwervingen kon hij bij Goed Werk werkervaring opdoen die hem wél interesseerde. Zijn gedrevenheid en gunfactor zijn groot en na een tijd kreeg hij een arbeidsovereenkomst. De afwisseling en de rustdagen zorgen ervoor dat het voor Johan vol te houden is. Goed Werk is blij met hem en Johan heeft afwisseling en maakt weer ergens deel van uit!

*naam gefingeerd

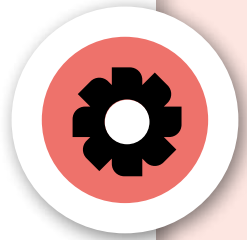
Verdien je Ticket

Verdien je Ticket biedt (kwetsbare) jongeren zinvolle werkervaringen bij culturele organisaties zoals festivals en evenementen. Door dat te combineren met coaching en trainingen zorgen zij voor duurzame uitstroom naar betaald werk of een opleiding.

FOTO'S: STÉRK.BRABANT

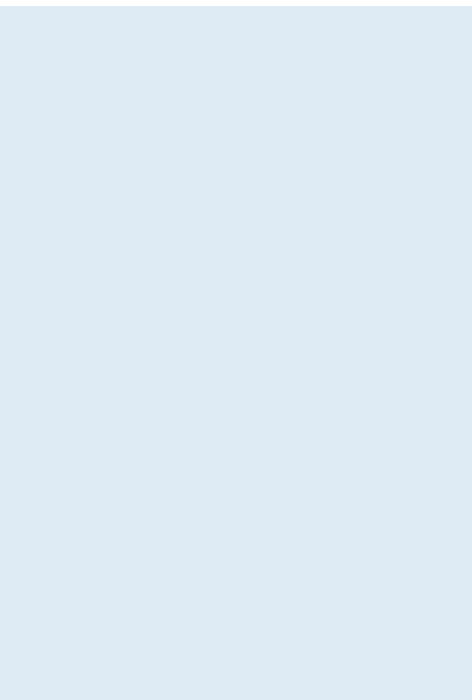
Optimale kansen

Verdien je Ticket biedt (kwetsbare) jongeren zinvolle werkervaringen bij culturele organisaties zoals festivals en evenementen. Door dat te combineren met coaching en trainingen zorgen zij voor duurzame uitstroom naar betaald werk of een opleiding. Zo werd een jongere zonder werk die het traject volgde opgemerkt door partner 013 poppodium. Gestart als vrijwilliger heeft hij daar na verloop van tijd nu een betaalde baan gekregen. De impact voor hem is groot. Hij is financieel en sociaal zelfredzamer geworden en hij is gelukkig. Typerend voor Verdien je Ticket is de samenwerking met de culturele sector; een sector die jongeren inspireert en bereikt. Onderscheidend is ook de informele peer-to-peer coaching. Hierdoor zien deelnemers een rolmodel in plaats van een professional.

Inkoop = bestaansrecht

Als relatief nieuwe speler die 'anders' is en niet in een hokje 'zorg' of 're-integratie' past, is het moeilijk gebleken om tussen de gevestigde orde in Tilburg te komen. Inmiddels werkt Verdien je Ticket samen met diverse grote spelers, zoals RIBW, Stichting de As, R-Newt, JongerenPunt Midden-Brabant en het Activeringshuis, maar de gemeente zelf koopt nog geen trajecten bij hen in. Dat is jammer, want juist met de inkoop van volledige trajecten (naar werk) kan de meeste impact voor de jongeren in Tilburg gemaakt worden en krijgt Verdien je Ticket in Tilburg meer bestaansrecht. De belangrijkste les volgens dit initiatief is daarom: volhouden!

Dementie- vriendelijk Reeshof

Een collectief van 53 ondernemers in de Reeshof die gaan staan voor een wijk- en winkelcentrum waar ook mensen met geheugenproblemen kunnen blijven meedoen.

Wereld die mij ziet

Een collectief van 53 ondernemers in de Reeshof die gaan staan voor een wijk- en winkelcentrum waar ook mensen met geheugenproblemen kunnen blijven meedoen. Dat is Dementievriendelijk Reeshof. De aanpak is opgedeeld in drie onderdelen; warme plekken maken waar mensen met dementie aangesproken worden op wat ze wel kunnen (zoals geheugenfitness), betrekken van ondernemers zodat mensen dagelijkse boodschappen kunnen blijven doen (hulp en ondersteuning voor winkeliers) en werken aan het grotere geheel door het publiek te informeren en het taboe te doorbreken. Het is een breed thema en een grote opgave die constante aandacht behoeft en daarom een kartrekker nodig heeft, bijvoorbeeld vanuit de welzijnsorganisatie.

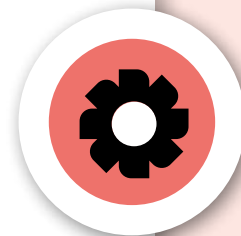

Ladybird Skatepark

Naast een urban hotspot is het Ladybird Skatepark bij de Hall of Fame ook een laagdrempelige creatieve speelplaats en ontmoetingsplek. Talentontwikkeling en kruisbestuiving zijn belangrijk en inclusie staat voorop.

Optimale kansen

Naast een urban hotspot is het Ladybird Skatepark bij de Hall of Fame ook een laagdrempelige creatieve speelplaats en ontmoetingsplek. Talentontwikkeling en kruisbestuiving zijn belangrijk en inclusie staat voorop: “Bij de HoF moet je jezelf kunnen zijn en ontdekken. Er zijn veel wegen die naar Rome leiden. Wij helpen mensen hun eigen route te vinden.” Samen met veel vrijwilligers zorgen de initiatiefnemers ervoor dat activiteiten op sport- en cultuurgebied succesvol verlopen. En terwijl ze niet doen aan klassieke jeugdhulpverlening, betekenen ze ondertussen veel voor jongeren, ook voor degenen met een rugzakje. Meer mankracht blijft nodig, net zoals professionalisering van medewerkers gezien de begeleiding die de vrijwilligers waarmee ze werken vaak vraagt. Met intuïtie kom je ver, maar meer deskundigheid is soms gewenst. Gevraagd naar hun belangrijkste les, is het antwoord: “Samen staan we sterk! We helpen elkaar!”

Tot slot

Kenmerkend aan de opgaven die we ons stellen met de Agenda Sociaal 013 is dat ze om meer vragen dan enkel interventies binnen het Sociaal Domein. In de verbinding tussen sociale vraagstukken, het economisch domein en aspecten van het fysieke domein, zoals wonen en de leefomgeving, kunnen we pas echt tegemoet komen aan de vragen en behoeften van inwoners. En alleen in samenspraak en continue afstemming met inwoners kunnen we de vier GROW-waarden tot leven brengen. Dat is voor zowel het ambtelijk apparaat als de inwoners een hele andere benadering dan we tot dusver gewend zijn. Dat vraagt schakelen en aanpassen.

Zaak van lange adem

Wat uit de gesprekken nadrukkelijk naar voren komt, is dat de vaak weerbarstige problematiek waar we verandering in willen brengen vraagt om een lange adem en meerjarige aanpak.

Samenwerking

Allereerst omdat de samenwerking met onze belangrijkste partners, zowel inwoners, onderwijs, corporaties, ondernemers, welzijnswerk, jeugdhulp als zorgaanbieders, stevig en soms anders moet worden vormgegeven.

Innoveren moet je leren

Ook omdat innovatief werken van ons vergt dat we leren hoe dat moet en hoe we een vernieuwende kijk op de vaak stevige sociale problematiek continueren en al doende concretiseren. Er is geen blauwdruk. Bij leren hoort ook fouten durven maken en opnieuw beginnen, maar altijd vanuit de vaste overtuiging dat we met volle inzet en doorzettingsvermogen Tilburg en de Tilburgers veerkrachtiger maken. Het heeft voeten in de aarde om deze nieuwe manier van werken met alle betrokkenen goed te borgen. Zowel binnen de gemeentelijke organisatie als met en tussen samenwerkingspartners.

Betrokkenheid

Uit alle interviews wordt zonneklaar hoe groot de inzet en de betrokkenheid is van inwoners en professionals in Tilburg. En dat precies die betrokkenheid de grootste onderscheidende waarde is waarmee de stad en haar wijken ook op lange termijn sociaal, fysiek en economisch veerkrachtiger worden gemaakt.

Initiatief bij en van de stad!

Rest wat ons betreft de centrale vraag hoe we zorgen dat het initiatief bij de stad ligt en blijft. Hoe stimuleer en organiseer je voor de lange termijn dat inwoners, maar ook andere actoren, zien dat er ruimte is voor hun initiatief en ideeën; dat ze zich eigenaar voelen en voldoende gezien en gehoord worden? Hier gaan wij de komende tijd zeker over doordenken en meewerken, zodat we blijven bewegen en veranderen samen met inwoners en partners van de stad.

We hopen dat dit eerste, mooi tussenresultaat van de Agenda Sociaal 013 u heeft geïnspireerd. Agenda Sociaal 013 blijft bewegen met de stad. U hoort van ons!

Gemeente Tilburg

FOTO: ANGELINE SWINKELS

Bijlage: Totstandkoming

Onderzoeksverantwoording

Voor deze publicatie is gebruik gemaakt van verhalen van initiatiefnemers. Er is een selectie gemaakt op basis van gekende initiatieven rondom de thema's van de Agenda Sociaal 013, waarbij erop gelet is dat elk thema van 'GROW' vertegenwoordigd is. De totale selectie geeft een impressie van initiatieven die gelinkt kunnen worden aan de ambities van de Agenda Sociaal 013. Het schetst geen uitputtend beeld van alles wat er in Tilburg op deze ambities gebeurt.

Er werden door stichting Zet face-to-face, telefonische en schriftelijke interviews afgenomen in de periode 29 januari 2020 tot 2 maart 2020, waarbij 26 initiatieven en/of onderwerpen zijn belicht. De (face to face en telefonisch) geïnterviewden kregen de mogelijkheid het interviewverslag te checken op onvolkomenheden en interpretatie. De verslagen zijn vervolgens gebruikt om de portretten van de initiatieven - zoals opgenomen in deze publicatie - te maken. Daarna zijn ze gecodeerd om de 'Beweging op z'n Tilburgs' eruit te destilleren.

Informatiebronnen, lijst van geïnterviewden

Pand aan de Schiphollaan De Noordmannen	Myriam van Loon (wijkraad) en Edith Sigmans (Buurtbinders) Natasja Leijten (initiatiefnemer) en Fred Maasen (initiatiefnemer)
Community School	Deel 1: Mektouba el Bannouhi (Contourdetwern) en Ans von Harenberg (bibliotheek MB) Deel 2 Tessa van den Berg (Xpect Primair) en Ronald Heidanus (Basisschool Jeanne d'Arc)
Sportpark Reeshof	Jorn Acke (inwoner/initiatiefnemer) en Dennis Mallant (gemeente Tilburg)
Maatschappelijk verantwoord incasseren bij TBV Wonen Challenge Nieuw Werk	Theo Ceelen (JonkersCeelen Pay Solutions)
Jongerenadviesraad	Deel 1 Ellen van Wijk (Startfoundation) Deel 2 Roy Willems (gemeente Tilburg) Abdellah Aknin (teamlid), Wiam Bouclal (deelnemer), Chaimae Rahhou (deelnemer) en Hilde van Uden (teamlid)
Food: bron voor ontwikkeling en samenzijn in Noord	Deel 1 Jessie van Dijk (WonenBreborg) Deel 2 Elisabeth Boersma (BPD), Jessie van Dijk (WonenBreborg) en Hans van der Schroeff (VolkerWessels) Deel 3 Inwoner Tilburg Noord (anoniem) Deel 4 Thea van Blitterswijk (initiatiefnemer Rondetafelhuis)
Stedelijke ontwikkeling Methode Zuid, systemisch werken	Ludo Hermans (gemeente Tilburg) Martien Kuitenbrouwer (Universiteit van Amsterdam & bureau Public Mediation)
Methode West, innovatielab Methode Noord, Wijkarena Verdien Je Ticket Doe Mee in Tilburg Tilburg Veilig naar School Prospects @ Work Dementievriendelijk Reeshof Goed Werk Dubbele Duurzaamheid West	Hans Moerenhout (Tiwos) Frank van Steenberg (Drift) Norbert Heijl (sociaal ondernemer) John Verstappen (gemeente Tilburg) Inez Rastovac (gemeente Tilburg) Mark Graveleyn (sociaal ondernemer) Sjef van der Klein (Contourdetwern) Henrietta Pigmans (sociaal ondernemer)
Elk kind een goede start en toekomst Frits Ambachthuis Hall of Fame Kansrijke Start Groenewoud Groot onderhoud Thomas van Aquinostraat e.o.	Deel 1 Ralf Embrechts (MoM) Deel 2 Frank Claus (gemeente Tilburg) Stefanie Bolsius (Xpect Primair) Jeroen Kwak (Zorgbelang Brabant) Karin Vos (sociaal ondernemer) Amy Kolmus (initiatiefnemer) Daphne van Mierlo (gemeente Tilburg)
	Willion Adriaansen (gemeente Tilburg)

Colofon

Deze publicatie is een uitgave van gemeente Tilburg

Redactie

Zet | Carolien Cornielje & Sophie Lauwers
Gemeente Tilburg | Karin Smeets,
Ina Smittenberg & Maudy Keulemans

Interviews, analyse en tekst

Zet | Carolien Cornielje & Sophie Lauwers

Vormgeving

Studio X-hoogte | Linda van Eijndhoven

Fotografie (tenzij anders vermeld)

Beeldveld Fotografie | Wilfried Scholtes
Shutterstock

Met dank aan alle geïnterviewden

AGENDA
SOCIAAL

013

